

ESTUDI DE LES CREENCES DE DOCENTS I FAMÍLIES SOBRE LA RELACIÓ ENTRE ELLS I QUIN ÉS L'ESTAT ACTUAL D'AQUESTA

Arnau Casanovas i Ribó

Treball de fi de Màster

Tutora: Verónica Jiménez

Màster en Formació del Professorat d'ESO i Batxillerat d'Educació Física

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya

Vic, 31 de maig de 2021

Resum

Com a futurs docents hem de tenir molt present la relació que s'estableix entre professorat i família als centres educatius de secundària i també conèixer com hauria de ser aquesta, ja que la seva necessitat i importància en el procés d'ensenyament - aprenentatge de l'alumnat fa que des de la docència se l'hi hagi de donar una atenció primordial.

Per aquest motiu, el present estudi té els objectius de conèixer les creences que tenen, tant docents com famílies, sobre com creuen que ha de ser aquesta relació i com és a l'actualitat la relació que s'estableix entre ells en els centres de secundària. Per fer-ho, s'ha realitzat un estudi d'aproximació mixta que ha permès analitzar les diferents dimensions dins de la pròpia relació per veure els punts forts i febles de com és aquesta actualment en dos casos estudiats. La mostra de l'estudi ha estat 22 docents i 113 famílies de dos centres de secundària, un de públic i un de concertat, d'una població d'Osona. Els resultats mostren que si bé les creences entre els dos agents són força semblants, és en el moment en què es comparen amb la realitat que viuen a l'actualitat, quan apareixen forces discrepàncies.

Paraules clau: Docents, famílies, relació, implicació, confiança i comunicació.

Abstract

As future teachers, we must be very aware of the relationship established between teachers and families in secondary schools as well as how this relationship should be like, since its necessity and importance in the pupils' teaching-learning process make it crucial teachers give it a special attention.

For this reason, the present study aims at discovering the beliefs that both teachers and families have about how the aforementioned relationship should be and how it looks like in nowadays. To do it, a mixed-approach study has been carried out, which has allowed the analysis of the different dimensions in such relationship so as to see its strengths and weaknesses in the two studied cases. The sample consisted of 22 teachers and 113 families from two secondary schools, one public and one state-subsidised, in a town in Osona. The results show that although the beliefs of the two agents are very similar, it is when they are compared with the reality they live in today that strong discrepancies show up.

Keywords: Teachers, families, relationship, involvement, trust and communication.

Índex

1	Introducció.....	6
2	Fonamentació teòrica.....	8
2.1	Per què ha d'existir la relació i participació de les famílies al centre educatiu?.....	8
2.2	Quina ha estat l'evolució de la relació família - centre?.....	9
2.3	Existeixen beneficis en la interacció de les famílies en els centres educatius?.....	11
2.4	Quins factors i/o barreres dificulten la relació entre famílies i centres educatius?.....	13
2.5	Com es poden millorar les relacions entre les famílies i els centres educatius?.....	17
3	Metodologia.....	23
3.1	Hipòtesis.....	23
3.2	Objectius.....	23
3.3	Disseny de la recerca.....	24
3.4	Característiques que defineixen els casos i la mostra.....	25
3.5	Procediment i instruments de recollida de dades.....	25
3.6	Procediment i instruments d'anàlisi de dades.....	27
4	Resultats de l'estudi.....	35
4.1	Resultats entorn a les creences.....	35
4.2	Resultats entorn a la percepció de les relacions actuals.....	38
5	Discussió i Conclusions.....	47
5.1	Discussió i conclusions per a l'objectiu 1.....	47
5.1.1	Discussió i conclusions per a l'objectiu específic 1.1.....	47
5.1.2	Discussió i conclusions per a l'objectiu específic 1.2.....	48
5.1.3	Discussió i conclusions per a l'objectiu específic 1.3.....	48

5.1.4 Discussió i conclusions per a l'objectiu específic 1.4.....	49
5.1.5 Conclusions generals de l'objectiu general 1.....	50
5.2 Discussió i conclusions per a l'objectiu 2.....	51
5.2.1 Discussió i conclusions per a l'objectiu específic 2.1.....	51
5.2.2 Conclusions generals per a l'objectiu general 2.....	57
5.3 Conclusions sobre la hipòtesis.....	57
5.4 Limitacions, propostes de millora i possibles fils d'estudi.....	58
6 Bibliografia.....	60
7 Annexos.....	62
7.1 Carta amb enllaç al qüestionari per docents.....	62
7.2 Carta amb enllaç al qüestionari per famílies.....	63

1 Introducció

La relació entre la família i el centre és una temàtica que està a l'ordre del dia en l'àmbit de l'educació ja que cada vegada hi ha més literatura que mostra que aquesta relació ha d'anar cap a un camí diferent del que seguia fins ara. A més, un fet que ho demostra és que en el màster de formació del professorat que permet accedir a la docència en centres de secundària existeix una assignatura totalment destinada a la implicació familiar en l'educació.

L'educació tradicional, en la qual la majoria hem estat educats, ha diferenciat sempre els rols de la docència i de la família dins de l'àmbit de l'educació, fent, sobretot en l'etapa de secundària, que el vincle entre docents i famílies sigui cada vegada més llunyà (Hoyas, 2020). És evident però, que l'alumnat, entès de manera holística, està format i influenciat per tot el seu context real. Així doncs, no té massa sentit diferenciar l'alumne/a que rep una educació al centre de l'alumne/a que la rep fora d'aquest. I, per tant, es fa cada vegada més necessari que docents i famílies treballin conjuntament per aconseguir un ensenyament vivencial i dins del context de cada alumnat perquè aquest pugui aplicar a la seva vida real el coneixement rebut (Castillo et al., 2014). Per fer-ho cada vegada sembla que s'aconsegueixen més eines, ja que el fet de que el currículum sigui competencial mostra que poc a poc l'educació comença a girar entorn a formar persones, a que siguin autònomes i amb uns bons valors arrelats per sobre dels continguts. Tot i això, segueix sent necessari, que tothom qui intervé en la vida de l'alumnat, i sobretot en el seu dia a dia, s'impliqui en l'educació d'aquest, en el dia a dia a l'escola, amb vincles, i transformant els elements institucionals que impedeixen un projecte compartit o un vincle habitual, ja que, per assolir l'èxit educatiu de tothom, tots els actors escolars (alumnat, famílies, docents i entorn), es necessiten mútuament (Collet i Tort, 2011).

Entenent doncs aquesta relació com a necessària i imprescindible, i valorant, a nivell personal, que en la meua etapa de secundària no va haver-hi pràcticament mai un treball conjunt entre docents i família per fomentar la meua educació, se m'ha despertat l'interès en conèixer quina és la opinió a nivell general sobre aquesta relació dels i les docents i de les famílies que actualment estan implicades en centres de secundària, i de com la viuen en la seva realitat. Així doncs, el motiu pel qual he decidit realitzar el meu TFM sobre aquesta temàtica no és altra que conèixer l'estat actual d'aquesta relació, i d'aquesta manera, poder aprendre i estar preparat per saber què em puc trobar en un futur sobre com són actualment aquestes relacions i sobre si hi ha alguna manera de millorar-les.

L'estudi que teniu al davant és el resultat d'una petita investigació duta a terme a una població d'Osona. La finalitat de l'estudi ha estat el de conèixer, a partir de diferents

dimensions, les creences que tenen tant docents com famílies pel que fa a la relació que s'estableix entre ells i que és clau pel desenvolupament del procés d'ensenyament aprenentatge de l'alumnat, però també, com es veurà més endavant, important per tots els altres agents que intervenen en el procés, com poden ser: docents, famílies i centre. A més, l'estudi també ha buscat identificar la percepció que tenen tant docents com famílies pel que fa a la relació actual entre ells al centre en base a les diferents dimensions, com poden ser: la confiança, la comunicació i la implicació en les trobades i activitats del centre.

Per iniciar l'estudi, he partit de la següent pregunta inicial:

- Partint de la base que tant docents com famílies estan obligats a relacionar-se, quines diferències hi ha entre les creences que tenen els dos agents sobre com ha de ser la relació entre ells i la realitat de la seva relació actual?

A continuació, trobareu la fonamentació teòrica, a partir de la qual he basat l'estudi i que m'ha servit per posar ordre a tota la part pràctica de la investigació. I per conèixer aquesta part pràctica, trobareu la metodologia, en la qual hi apareix la hipòtesis i els objectius de l'estudi, el disseny de la recerca, les característiques que defineixen els casos i la mostra, i el procediment i instruments per la recollida de dades i anàlisi d'aquestes.

Finalment, s'exposen els resultats obtinguts i, a partir de la discussió i conclusions, se'n fa un anàlisi a través de les referències bibliogràfiques utilitzades en la fonamentació teòrica i de la meua opinió personal. També al final d'aquest apartat explico algunes de les limitacions que considero que té l'estudi i propostes de millora així com possibles fils per a futures investigacions.

El treball es tanca amb la bibliografia, on apareixen totes les referències bibliogràfiques utilitzades, i amb un annex.

2 Fonamentació teòrica

L'exploració d'aquest treball l'he centrat en contextualitzar i conèixer les relacions, en termes generals, que s'estableixen entre família i centre educatiu. Per fer-ho, he dividit la fonamentació en 5 preguntes diferenciades, on he aprofitat en cadascuna d'elles per exposar, de les diferents fonts consultades, les idees o conceptes que he considerat importants.

2.1 Per què ha d'existir la relació i participació de les famílies al centre educatiu?

La relació entre centre educatiu i famílies esdevé imprescindible si entenem a la família com un important agent socialitzador i el centre educatiu com un dels principals agents responsables de l'educació de l'alumnat. Aquesta visió, fa que la relació entre els dos agents sigui necessària per la impossibilitat de desenvolupar la funció educativa de manera aïllada un agent de l'altra, ja que l'escola per ella sola no pot satisfer les necessitats de formació dels ciutadans, sinó que ha de comptar amb la col·laboració de les famílies com a agents primordials de l'educació (De León, 2011). A més, els canvis que es generen constantment a la societat fa que cada vegada i hagi menys recursos per què les famílies i les escoles facin front a les seves funcions educatives, i això genera que encara sigui més necessari el treball cooperatiu entre ells (García Bacete, 2006 citat per De León, 2011). Pel que fa a les famílies, cal tenir en compte que en aquest món canviant, necessiten un marc de referència per guiar, orientar i educar els seus fills i filles, on les velles creences, els valors viscuts i l'educació rebuda no serveixen per educar a la generació actual (Aguilar, 2002, citat per Hoyas, 2020).

Per tant, la realitat social actual ha de donar pas a una dinàmica educativa que té a veure amb entendre-la de manera comunitària i de treball en equip. Aquestes propostes que vinculen centre i comunitat, parteixen del fet que hi ha múltiples actors en l'educació i que tots són importants, i això representa un nou paradigma institucional per l'etapa de l'educació secundària obligatòria (ESO). Un paradigma que comporta uns canvis necessaris, sobretot de mentalitat, per aconseguir trencar amb la dinàmica tradicional i poder evolucionar cap a una "nova educació" (Castillo et al., 2014). Per fer-ho, cal construir des de la vida quotidiana, amb temps compartits i amb intensitats diverses, un projecte que comparteixin infants, docents, progenitors i entorn, amb la idea de veure l'escola com a sistema, com a institució: concebant el dia a dia de l'escola, els vincles, etc. i transformant els elements institucionals que impedeixen un projecte compartit, o un vincle habitual, ja que, per assolir l'èxit educatiu de tothom, fet d'equitat i d'excel·lència, els quatre actors escolars (alumnat, famílies, docents i entorn), es necessiten mútuament (Collet i Tort, 2011).

Per finalitzar amb aquesta temàtica, Macbeth (1989) citat per De León (2011), anomena certes necessitats per les quals hi ha d'haver interacció i participació de les famílies en els centres educatius. Algunes d'aquestes són:

- Contextualitzar els aprenentatges que es fan a l'escola amb els que s'adquireixen amb les famílies, fent que els i les docents parteixin dels aprenentatges familiars per fomentar a partir d'ells els aprenentatges escolars.
- La responsabilitat del professorat de vetllar per aconseguir que les famílies compleixin amb les seves obligacions escolars i compensar, dins de les possibilitats, les diferències derivades de les famílies que actuen de forma negligent.

2.2 Quina ha estat l'evolució de la relació família - centre?

La relació família - centre ha anat evolucionant amb els anys degut a dos elements claus.

Un d'ells és l'evolució de la societat. Amb els anys la societat ha anat canviant, i aquests canvis han provocat variacions en els rols dels dos agents (família i centre) arribant a un punt on s'han hagut de tornar a definir quines funcions corresponen a cadascú, quines s'han de solapar, i la necessitat de crear espais, temps i accions conjuntes perquè la col·laboració d'ambdós agents pugui donar resposta a les peculiaritats pròpies de la formació dels ciutadans. Un clar exemple de canvi i/o evolució de la societat és el concepte de família, ja que actualment hi ha una gran diversitat d'estructures familiars, i per tant, existeixen múltiples realitats (De León, 2011).

El segon element clau en l'evolució de la relació entre família i centre han estat les diferents lleis que han anat apareixent al llarg de la història de l'educació i que han provocat que la relació entre centre educatiu i família sigui cada vegada més necessària. La primera llei que té en compte el reconeixement de la participació de les famílies a través de les Juntes Escolars de Poble és la llei del Pla d'Escoles del 16 de febrer de 1825, però no és fins la Constitució del 1978 quan es comença a apostar perquè les famílies formin part dels òrgans de participació de les institucions educatives, i fins l'entrada de la LOE no es manifesta la necessitat de col·laboració entre famílies, alumnat, professorat, centres, administracions i institucions per assegurar una educació de qualitat amb equitat (Gómez, 2006, citat per De León, 2011).

En el següent quadre resum de Montañés (2007), citat per Hoyas (2020), es mostren els drets i les responsabilitats actuals de les famílies en l'àmbit de la participació:

DRETS	RESPONSABILITATS
Estar informats sobre el procés de l'aprenentatge i integració socioeducativa dels fills/es	Adoptar les mesures necessàries, o sol·licitar l'ajuda corresponent en cada dificultat, per què cursin l'ensenyament obligatori i assisteixin a classe regularment.
Participar en el procés d'ensenyament - aprenentatge dels seus fills i filles	Proporcionar, en la mesura de les seves disponibilitats, els recursos i les condicions necessàries per el progrés escolar.
Participar en l'organització, funcionament, govern i avaluació del centre educatiu.	Estimular-los perquè portin a terme les activitats d'estudi que se'ls hi demana.
Ser escoltats en aquelles decisions que afectin a la orientació acadèmica i professional dels seus fills/es.	Participar de manera activa en les activitats que s'estableixin en virtut dels compromisos educatius dels centres amb les famílies per millorar el seu rendiment.
	Conèixer, participar i recolzar l'evolució del procés educatiu del fill/a, en col·laboració amb el professorat i el centre.
	Respectar i fer respectar les normes establertes pel centre, l'autoritat i les indicacions o orientacions educatives del professorat
	Fomentar el respecte per tots els components de la comunitat educativa.

Taula 1: Drets i responsabilitats de les famílies basada en Montañés (2007). Font: Propia (2021).

Per tancar aquesta temàtica, cal destacar que tot i l'evidència de que hi ha hagut una evolució de la legislació respecte a la participació de les famílies en els centres, a dia d'avui, les necessitats que docents, alumnat i famílies reclamen vers aquesta relació encara són majors que el que realment es reflexa a les lleis actuals (Bolívar, 2004, citat per Hoyas, 2020).

2.3 Existeixen beneficis en la interacció de les famílies en els centres educatius?

En primer lloc cal definir de què parlem exactament quan ens referim a participació i interacció, i per fer-ho em baso en la definició d'Hernández et al. (2016), on ho defineixen com la cooperació i coordinació necessària entre els diferents sectors de les comunitats educatives, especialment entre família i professorat.

A partir d'aquí, hi ha molts/es autors/es que parlen dels beneficis que comporta el fet de que les famílies participin, s'impliquin i interactuïn en el centre educatiu. Els més esmentats i que semblen generar més consens en la majoria d'autors/es són dos:

El primer és que la participació i interacció de les famílies en el procés d'ensenyament-aprenentatge redueix el fracàs escolar en l'educació secundària. I és que una major influència de les famílies que participen en els processos educatius afavoreix a l'actitud que l'alumnat mostra davant dels estudis a més del seu desenvolupament personal (Lozano, 2003 citat per Hoyas, 2020).

El segon és que repercuteix positivament en la millora del rendiment acadèmic de l'alumnat (Chirstenson et al., 1992 i Pérez, 2004, citats per De León, 2011). Aquest fet es pot comprovar ja des de l'educació infantil, tot i que és en l'educació primària i sobretot secundària quan aquesta relació entre participació de les famílies al centre i rendiment acadèmic es consolida (Abaitua et al., 2009 citat per Abaitua et al., 2015). És important destacar aquesta consolidació en l'etapa de secundària, ja que tot i que la participació de les famílies als centres educatius és sempre imprescindible per obtenir una educació complerta, quan aquesta es fa més necessària i marca més diferències és durant l'adolescència (Alguacil De Nicolás et al., 2009).

A banda dels beneficis ja esmentats, García Bacete (2003), citat per Hoyas (2020), n'enumera d'altres relacionant-los directament amb l'agent afectat:

❖ Beneficis per l'alumnat:

- Conducta més adaptativa i autoestima més elevada.
- Realització dels deures, tenacitat i perseverància acadèmica.

- Participació en les activitats de l'aula.
- Menor escolarització en programes d'educació especial.

❖ Beneficis pel professorat:

- Les famílies reconeixen millors habilitats interpersonals i d'ensenyament.
- Els directors valoren més la seva implicació com a docents.
- Més satisfacció en la professió.
- Major compromís en l'educació.

❖ Beneficis per les famílies:

- Incrementen el seu sentit d'autoeficàcia.
- Incrementen la comprensió dels programes escolars.
- Valoren més el seu paper en l'educació dels seus fills/es.
- Més motivació per continuar la seva pròpia formació.
- Millora la comunicació amb els seus fills/es en general i sobre les tasques escolars en particular.

També González et al. (2005), en destaca alguns més, com per exemple:

❖ Pel que fa a l'alumnat:

- Increment de la motivació davant de l'estudi.

❖ Pel que fa a les famílies:

- Elevació de les expectatives educatives i professionals cap als fills/es.
- Intent de progressar culturalment per oferir-los ajuda de millor qualitat.
- Millor actitud cap al professorat.
- Més implicació en organitzar i realitzar iniciatives que promou el centre.

❖ Pel que fa als i les docents:

- Millora de l'actitud cap a les famílies.

- Millora de la freqüència i qualitat dels contactes amb les famílies.

Un cop enumerats molts dels beneficis que genera la interacció i participació de les famílies al centre educatiu, queda clar que és important fer conscient al professorat i a les famílies de que si s'aconsegueix un treball col·laboratiu entre ells, això pot repercutir directament al desenvolupament positiu de la personalitat de l'alumnat, però al mateix temps també al de la resta d'agents involucrats en el procés educatiu (Henderson, 2002 i González i Martínez, 1996 citats per De León, 2011). A més, aquesta col·laboració genera un altre benefici, i és que incideix favorablement en el desenvolupament de la responsabilitat social i en la millora de la qualitat de les relacions interpersonals (Kñallinsky, 1999 citat per De León, 2011).

Finalment, cal destacar que també el centre educatiu surt beneficiat d'aquests relacions, ja que quan les famílies participen activament en ell, aquest millora la seva qualitat educativa, pel que es considera que aquests centres són més eficaços en el desenvolupament de la formació (González et al., 2000).

2.4 Quins factors i/o barreres dificulten la relació entre famílies i centres educatius?

Com s'ha pogut llegir en l'apartat anterior, varis estudis mostren que és en l'etapa de secundària quan és més necessària la implicació familiar. Però com és la relació entre família i centre educatiu en aquesta etapa?

En un estudi fet per Hoyas (2020), aquest exposa que una de les pautes en comú que comparteixen la majoria dels estudis analitzats és l'escassa participació de les famílies en els centres de secundària comparat amb les etapes anteriors. Per tant, no deixa de ser una paradoxa que sigui en l'educació secundària on la participació i implicació de les famílies genera més impacte quan justament és l'etapa en la qual la participació de les famílies és menor (Castro et al., 2015). A més, la relació que s'acostuma a establir a l'ESO entre famílies i el centre educatiu és esporàdica i es centra, sobretot, en aspectes de rendiment acadèmic, de control del fracàs i absentisme escolar i en l'orientació vocacional (Martínez et al., 2005 citat per Rojas et al. 2019).

Però no només són les famílies les que s'impliquen menys en l'etapa de secundària, ja que l'estudi de Castillo et al. (2014), mostra la dada de que els instituts públics organitzen la meitat d'activitats lúdiques per la família que les escoles públiques d'educació infantil i primària.

Així doncs, aquesta temàtica mostra la problemàtica de que per una banda sembla que en l'educació secundària obligatòria és quan més rellevant és la implicació de les famílies al centre, però per contra sembla ser que és quan aquesta relació és més distant.

Per intentar entendre aquesta distància que es crea en aquesta etapa de la formació de l'alumnat, seguidament he recollit un seguit de factors i/o barreres que poden potenciar-ne els motius:

Un dels factors pels quals pot existir aquesta situació és la complexitat dels continguts que rep l'alumnat, fet que provoca que les famílies no es vegin en cor d'implicar-se en els processos d'aprenentatge, almenys no tant com en la primària, i els hi disminueix la motivació cap aquesta implicació. En els cursos més baixos la implicació familiar és efectiva de cara al rendiment perquè les famílies tenen més control de les assignatures i l'alumnat té menys desenvolupat el seu hàbit d'estudi i necessita aquesta implicació (Cooper, 2001 citat per Suárez et al., 2012).

Un altre factor pot ser el fet de que les famílies considerin que els seus fills/es ja són autosuficients i que no necessiten ajuda en els seus estudis, motiu pel qual la participació de les famílies en les AFA és la més escassa de totes les etapes educatives (Abaitua et al., 2015). Tot i així, algun estudi contradiu aquesta última reflexió, com per exemple Castillo et al. (2014), on destaca que un terç de les famílies de l'alumnat de secundària s'interessen per a conèixer millor l'adolescència i acudeixen voluntàriament a espais formatius i conferències programades, hi ho fan en una proporció més alta que en l'educació primària, fet que segons els autors desmenteix que a mesura que els fills/es van creixent, les famílies se'n despreocupen.

Un altre factor crític que pot marcar la relació entre família i centre és la confiança, ja que la implicació d'ambdós en un projecte comú només s'aconsegueix sobre la base d'una confiança dels uns amb els altres en la responsabilitat compartida (Grant et al., 2013 citat per Abaitua et al., 2015), i aquesta confiança, en la relació que ens ocupa, es dificulta quan pel que fa a la docència es reclama autonomia perquè consideren que les famílies qüestionen la seva feina constantment i es senten amenaçats, insegurs, maltractats, infravalorats i sobrecarregats, i això, en molts casos, acaba provocant que actuïn a la defensiva. Un clar exemple d'això són les opinions de diversos docents que es recullen a l'estudi de Castillo et al. (2014), destacant, per exemple, les següents:

“Les famílies no han d'intervenir en la nostra feina. Haurien de col·laborar més en els detalls del dia a dia”.

“Les famílies volen imposar la manera de fer a la meva assignatura. Per exemple, volen decidir quants deures de matemàtiques els hi convé als seus fills en funció de si van o no de vacances”.

“Els pares i mares recolzen poc l’acció educativa i sovint desautoritzen als educadors”

“Els pares i mares es creuen les mentides o les veritats manipulades dels seus fills i filles. Diuen que els seus fills, a casa, tenen un comportament excel·lent”.

“Famílies molt protectores no tenen fills/es sinó flors. No suporten, en molts casos, que siguem crítics amb els seus fills/es”.

Per altra banda, algunes famílies senten que perden el control dels seus fills/es, es senten incompreses i amb sentiments d’inferioritat davant de possibles represalies del professorat per no ajudar en les tasques a fer de l’alumne/a. (García Bacete, 2003 citat per Hoyas, 2020). Queda clar, doncs, que la relació pot caure en la desconfiança i recel per la por de que s’interfereixi o s’apropriï el terreny de cadascú, sumat a que la falta d’autocrítica en les pròpies accions i l’afany de responsabilitzar a l’altre dels errors o carències, pot acabar de distanciar la relació entre famílies i centres educatius (De León, 2011).

Les trobades entre família i docents són un altre factor a tenir en compte. En primer lloc aquestes trobades requereixen d’una certa flexibilitat horària, ja que si el centre no s’adapta a les famílies això pot generar incompatibilitat en la vida personal i laboral d’aquestes (Rojas et al., 2019). A més, aquestes trobades cal que no només siguin per situacions problemàtiques de l’alumnat, ja que si aquestes s’efectuessin també per aspectes positius de l’alumnat, possiblement la relació entre famílies i centre en sortiria reforçada (González et al., 2000). Per últim, el fet de que les trobades siguin normalment entre família i tutor/a provoca que les famílies no coneguin a la resta de docents i aquest fet pot perjudicar en la confiança entre docents i famílies, factor important per aconseguir una bona relació (Vicente et al., 2017).

En l’estudi canadenc Services aux Communautés Culturelles (1995) citat per Garreta (2008), s’anomenen altres barreres que dificulten la relació entre família i centre, com són: barrera lingüística, socioeconòmica, cultural i institucional.

La barrera lingüística, entenent-la com la dificultat pel llenguatge, pot entreveure’s pel fet de que la implicació de les famílies espanyoles en totes les etapes educatives és més elevada que la implicació de les famílies immigrants (Hernández et al., 2016), dada que també es pot relacionar amb la barrera cultural, entenent-la com la diferència de valors, tradicions, normes i formes de pensar de les famílies (Garreta, 2008). En relació a aquesta barrera, hi ha opinions de docents que la confirmen, com per exemple, les que es recullen a l’estudi de Castillo et al. (2014):

“El llenguatge que parlem és diferent, és a dir, les prioritats, els interessos, les motivacions... van per camins diferents”.

“Quan les famílies tenen uns valors molt diferents als del centre intenten aludir a la comunicació. No volen cap compromís ni obligació per l'ensenyament dels seus fills/es”.

Pel que fa a la barrera socioeconòmica, entenent-la com a la necessitat de prioritzar la vida laboral a la participació al centre per motius econòmics, cal tenir-la en compte pel fet de que molts estudiants amb fracàs escolar tenen un context familiar poc favorable per influir positivament en les tasques dels seus fills/es, ja que tenen una gran dificultat per conciliar la vida laboral i familiar (Nuñez, 2009 citat per Suárez et al. 2012). A més, certes investigacions demostren que com més estudis tenen les famílies més iniciativa tenen aquestes per implicar-se en l'educació dels seus fills/es, per tant, els centres han de treballar per estimular a aquelles famílies amb uns nivells d'estudis més baixos a connectar amb el professorat i a implicar-se en les activitats de seguiment dels progressos dels seus fills/es (Vicente et al. 2017), ja que si no s'actua així, i es tracta a totes les famílies des de la “neutralitat”, sempre s'afavoreix als infants de les famílies que eduquen des dels mateixos paràmetres que els dels i les docents (classes mitjanes), i perjudica als menors de classes populars, nouvinguts, etc. (Collet i Tort, 2011). I, lluny d'estar anant cap aquest camí, en l'estudi de Vicente et al. (2017), s'exposa que actualment en l'educació secundària, els i les docents de centres concertats o privats faciliten significativament més la implicació familiar en la institució escolar que els centres públics.

L'última barrera exposada, la institucional, i que s'entén com la falta de veure l'escola com un espai accessible a les famílies ja sigui per part dels i les docents o per part de les pròpies famílies, és on apareixen certes creences del professorat sobre la participació de les famílies (Rojas et al., 2019). Entre elles la de la convicció de que es protegeix massa als fills/es, i que es produeixen diverses formes de desacreditació del professorat (Castillo et al., 2014), i també la d'equiparar l'escola als docents, separant ontològicament infants i famílies de la definició i l'essència de centre educatiu. Aquesta última creença s'argumenta en que malgrat que els infants són els protagonistes de l'educació formal, i les famílies els possibilitadors i els pagadors, la visió dominant per part dels i les docents els concep i els “practica”, a través d'una lògica tradicional, com a “externs”, com a “perifèrics”, quan no directament com a destorb o com a problema clau de l'escolaritat, fet que separa, fragmenta i fins i tot enfronta els i les docents amb les famílies, entorn i alumnat (Collet i Tort, 2011). Per veure exemples d'aquesta última barrera, només cal llegir les opinions de diversos docents que es recullen a l'estudi de Castillo et al. (2014):

“La família ha evolucionat i en molts casos el nucli familiar no està unit a l’educació del seu fill/a, o com a mínim, no ho veu com un aspecte principal de la seva vida. Això vol dir, que en general, hi ha molt poca preocupació pel procés educatiu”.

“Els pares i mares deleguen, no desenvolupen bé la seva funció parental. No s’ocupen adequadament dels seus fills/es”.

“L’educació familiar és molt important i està bastant descuidada. Si no hi ha educació familiar, els nois i noies no responen a l’institut, ni en les notes ni en el seu comportament”.

“La manera més fàcil de solucionar problemes és no tenint problemes amb els seus fills/es, i per tant, els hi deixen fer tot el que volen”.

2.5 Com es poden millorar les relacions entre les famílies i els centres educatius?

En els dos últims apartats he esmentat tant els beneficis que comporta el fet de que hi hagi una bona relació entre centre educatiu i família com també els factors o barreres que dificulten que aquesta relació sigui fluida. A més, he citat alguns estudis que destaquen que en l’etapa de secundària és on la relació entre centre educatiu i família es troba en un punt més distant tot i ser l’etapa on aquesta relació és més necessària i més rellevant.

És important doncs, trobar eines i/o propostes per a poder aconseguir millorar aquestes relacions en aquesta etapa clau de la formació de l’alumnat, i per aquest motiu, en aquest apartat, n’enumero un seguit per fomentar la millora d’aquesta relació.

En primer lloc és necessari que tot i les dificultats (factors i barreres) esmentades, les famílies no es despreocupin de les seves obligacions delegant al centre les funcions educatives i donant una escassa participació i col·laboració (Alguacil de Nicolás et al., 2009), ja que els progenitors també estan “obligats” a estar implicats a l’escola. No tenen elecció: tots els pares i mares tenen implicació a l’escola, “són escola”, també aquells que mai “no hi van”. Aquests també estan plenament implicats a l’escola: els seus fills hi van obligatòriament. Però no només les famílies tenen un paper clau, els i les docents han d’intentar donar resposta a les necessitats que les famílies semblen mostrar per la realitat social en la que estan immerses (Collet i Tort, 2011), evitant tenir actituds de manca d’interès en la participació de les famílies al centre degut a discrepàncies de valors i normes (Hernández et al., 2016), ja que han de tenir clar que tot allò que passa dins de l’escola està determinat per unes regles, unes pràctiques i una avaluació sobre la qual les famílies tenen molt poc poder. Per tant, no es pot responsabilitzar a les famílies i els seus infants dels mals de l’escola pel sol fet de ser com són, és a dir, de no ser sempre com els i les docents (Collet i Tort, 2011).

Així doncs, cal que tant famílies com docents vagin a una, ja que el que sembla més positiu per l'alumnat és que els dos agents (docents i famílies) treballin estretament amb un mateix objectiu: Afavorir el procés evolutiu posant èmfasi a l'autonomia i responsabilitat com a eix del desenvolupament de l'alumnat. I aquest treball conjunt ha d'esdevenir a partir d'una actitud oberta, propera, col·laborativa, cooperativa i respectuosa entre ambdós agents (De León, 2011). Per tant, cal destacar que el fet de construir uns vincles de qualitat amb infants i famílies no hauria de ser vist i viscut com una "càrrega" que no pertoca a la docència, sinó com pràcticament la primera tasca a dur a terme (Collet i Tort, 2011). I és que cal que sigui el professorat qui faciliti i inviti a la participació de les famílies a la vida del centre, i aquesta participació s'ha d'entendre a través de l'organització del dia a dia dels seus fills/es, fent-se partíceps dels aprenentatges que han d'adquirir aquests, de col·laborar dins i fora del centre en el desenvolupament de programes o propostes que siguin favorables pel desenvolupament autònom de l'alumnat, i convertint el centre en un espai on es poden seguir formant: aprenent coneixements, tècniques i estratègies que els ajudin en la seva funció i rol dins de la família (De León, 2011). En definitiva, els i les docents han de tenir molt present que l'escola forma part de la vida quotidiana de cada família, i només per aquest motiu, els dos agents s'han de complementar (Kñallinsky, 1999 citat per De León, 2011).

Per intentar aterrar i dur a terme aquesta mentalitat cal entendre que la participació de les famílies és una competència que es pot desenvolupar, i que és la figura del i la docent de qui depèn el desenvolupament i enfortiment d'aquesta competència, ja que són ells i elles qui desenvolupen el paper fonamental en l'establiment de relacions de comunicació i de participació de les famílies. S'ha de tenir en compte que els i les docents són la primera via de contacte amb el centre educatiu, i per tant, constitueixen un element clau per facilitar la col·laboració, la participació i la implicació de les famílies en la vida dels centres (Castro et al., 2015). Així doncs, sembla que la pregunta a fer-se no és com ha de ser la relació de les famílies amb el centre, sinó com ha de ser la relació del centre amb les famílies (Vincent, 2000 citat per Castillo et al., 2014). Potser cal preguntar-nos quines innovacions pot generar el centre en la seva cultura i gramàtica quotidiana, per veure, viure i practicar "l'escolaritat" des d'una visió d'interdependència entre famílies, infants i docents (Collet i Tort, 2011), ja que tothom necessita sentir-se part de la comunitat on és i tothom vol ser reconegut en allò que fa, i això és tasca dels centres fer-ho sentir a les famílies (Vicente et al., 2017).

Un primer element per aconseguir anar en aquesta direcció és que els i les docents coneguin els diferents models de relació que es poden generar amb les famílies, ja que aquest model pot influir directament al tipus de relació i, en conseqüència, en la implicació

d'aquestes al centre. Segons Collet i Tort (2011), hi ha tres models de relació entenent el tercer com el que més beneficia als dos agents:

1- Model d'expertesa: La relació és semblant a la de metge-pacient (model clàssic). Amb aquests paràmetres, el que en sap i el que decideix és el professional, que "s'amaga" sota noms i teories expertes per tal de mantenir una jerarquia i una distància clara amb els progenitors.

2- Model de trasplantament: El professional docent ja parteix del fet que els elements comunicatius amb les famílies són necessaris i positius i els posa en joc des d'una perspectiva "divulgativa". D'alguna manera, es demana a les famílies que segueixin (que "trasplantin") a casa el model educatiu, de moral, de conducta, etc. que proposa el centre.

3- Model usuari: Es reconeix, d'entrada, que els progenitors saben com s'ha d'educar a l'infant i que en són els principals referents i educadors. El pla, doncs, deixa de ser jeràrquic i esdevé horitzontal, malgrat, lògicament, es mantinguin espais de responsabilitat clarament diferenciats. Si les famílies demanen consell al professional, aquest intenta entendre què passa en aquella família i pensar i pactar actuacions conjuntes, cadascú des del seu àmbit, en la mateixa direcció. No es tracta als pares i mares com a persones que cal tutoritzar, sinó com a éssers amb capacitats, sabers i competències que, com les dels docents, s'han de posar conjuntament al servei de l'educació de l'infant.

És evident però, que per a poder tenir present aquesta mentalitat i els diferents elements per dur-la a terme, és necessari que els i les docents la coneguin, i per tant, existeix la necessitat de formar al professorat i als equips directius perquè tinguin un enfocament culturalment sensible de la relació amb les famílies i del desenvolupament de propostes pedagògiques que permetin superar algunes barreres o limitacions que encara existeixen entre ambdues parts (Abaitua et al., 2009). Per exemple, un aspecte que s'ha de conèixer des de la docència i que és una bona manera d'evitar que les famílies deixin d'implicar-se en el centre, és la de cuidar quatre aspectes de la implicació familiar que segons molts docents decreixen a mesura que augmenta l'edat de l'alumnat: La freqüència del contacte entre famílies i docents, la qualitat de la interacció entre ells, la participació de les famílies en activitats educatives a casa i també la seva participació en activitats escolars (Izzo et al., 1999 citat per Suárez et al., 2011). A més, segons l'estudi de Castro et al. (2015), les famílies s'impliquen més en l'educació dels seus fills i filles quan els i les docents tenen més formació sobre com tractar-les, es mostren accessibles i oberts amb elles, es facilita la relació de les famílies amb la resta del professorat i/o es sol·licita la col·laboració familiar quan es té alguna dificultat amb l'alumne/a. Així doncs, possiblement aquesta implicació

familiar pugui venir deguda a un canvi de mentalitat dels i les docents cap a aconseguir trobar la manera d'implicar-les, entenent-ho com un element clau pel procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat i evitant entendre l'educació com el fet exclusiu de donar classes de contingut, com per exemple, l'afirmació que fa un docent en l'estudi de Castillo et al. (2014):

“A vegades els pares i mares necessiten explicar els seus problemes, i per tant, com a tutor, se m'exigeix actuar com a un psicòleg i no com a un professor de matemàtiques”.

Amb tot, no es pot oblidar que com he esmentat abans, i tot i que és cert que el “primer pas” s'ha de fer des de la docència, que també cal que les famílies siguin coneixedores de la importància d'establir bones relacions amb el centre educatiu per evitar que “en disconnectin”. Així doncs, cal formar-les perquè aquestes sàpiguen com ajudar als seus fills/es, ja que aquest fet beneficia la relació entre família-alumnat i entre família-docents a més d'augmentar-ne la seva implicació (Rego et al., 2019). Per exemple, cal que les famílies sàpiguen els avantatges de proporcionar als centres educatius certa informació sobre elles mateixes i sobre els seus fills que pugui tenir relació amb els baixos rendiments acadèmics, amb desitjos d'abandonament escolar, o fins i tot amb problemes comportamentals. I és que d'aquesta manera, es pot generar un intercanvi d'informació entre família i docents a través de la qual aquests últims poden conèixer els interessos professionals de l'alumnat, les seves amistats, motivacions, frustracions, esforç en l'estudi, expectatives educatives, desenvolupament físic, disponibilitat de recursos econòmics i educatius a casa, situació laboral familiar, clima convencional, etc. informació que pot ajudar als i les docents a entendre i assessorar millor a l'alumnat en el seu procés educatiu (González et al., 2005). En aquest sentit, es veu com la família pot ser clarament una font d'ajuda al centre, i aquesta és una de les 6 àrees que González et al. (2002) citat per González et al. (2005), exposen i que destaquen com els diferents punts a través dels quals es crea la relació entre família i centre i que s'han de tenir en compte i vetllar per fomentar que la relació sigui bona. La resta d'àrees són:

- ✧ El centre com a font d'ajuda a les famílies: Tutories, informació sobre recursos educatius i personals que existeixen al centre, escoles de pares i mares, informació sobre el PEC, plans d'assignatures, horaris, etc.
- ✧ Col·laboració de les famílies al centre: Activitats extraescolars, celebracions al centre, viatges de final de curs, visites culturals, acompanyaments a excursions, etc.

- ✧ Implicació de les famílies en les activitats d'aprenentatge dels seus fills a casa: Consultes de les famílies al professorat sobre la marxa acadèmica dels fills/es, orientació sobre hàbits d'estudi a seguir, recolzament diari en els estudis, etc.
- ✧ Participació de les famílies en els òrgans de gestió i decisió del centre: Com per exemple la participació al consell escolar o altres reunions del centre.
- ✧ Connexió i coordinació del centre i les famílies amb altres entitats comunitàries: Connexions amb entitats del context escolar per continguts transversals (educació per a la salut, prevenció del consum de drogues, educació vial...etc).

Entrant en propostes més concretes per fomentar la millora de les relacions entre centre i família, Collet i Tort (2011), en llisten algunes concretant, fins i tot, l'àmbit on recauen:

➤ Àmbit de la comunicació:

- Potenciar la pluralitat de canals i vies de comunicació entre docents i famílies.
- Promoure la comunicació fàcil i interactiva (retroacció) a través de certs mitjans com per exemple, les TIC, les trobades formals i informals, etc.

➤ Àmbit de les tutories:

- Valorar la designació d'un tutor de referència per a cada família al llarg de tota l'escolaritat dels infants o d'una bona part d'aquest procés (per etapes educatives, etc.), per tal de conèixer a fons la família i el seu entorn i establir lligams de confiança, esdevenir un referent de proximitat, etc.
- Establir una trobada al trimestre de manera habitual (sense que les famílies ho hagin de demanar) i en horaris compatibles amb les diferents situacions familiars. Aquestes entrevistes es podrien fer alhora amb la persona de referència més altres docents.
- Potenciar el paper de les famílies com a acompanyants d'altres famílies. El rol de progenitors ja implicats a l'escola en l'acompanyament dels nouvinguts, vinguin d'on vinguin, és una bona pràctica que en facilita l'acollida al centre i ja hi ha diverses iniciatives respecte d'això amb bons resultats.

Rojas et al. (2019), esmenta també altres propostes que poden ajudar a millorar-ne les relacions:

- Adequar no només els temps sinó també els espais per afavorir trobades amb les famílies, i que aquestes trobades també puguin servir per parlar de temes que els hi interessin: sexualitat, ús de les TIC, etc.
- Realitzar projectes de centre on participin les famílies per poder-les implicar acadèmicament i que llavors generin activitats d'aula.
- Identificar espais on les famílies puguin participar i sentir-se protagonistes. Per exemple, una proposta que encaixa en aquest punt és la de “presència a l'aula” de Castillo et al. (2014), espai que possibilita a les famílies poder realitzar xerrades, acompanyament a excursions, tasques de voluntariat, etc., i que busca vincular continguts tot implementant estratègies perquè totes les famílies, especialment les més allunyades, hi tinguin cabuda.

Per acabar, un últim element que cal tenir en compte, són les Tasques a Casa (TAC). I és que és possible que el moment de realitzar les TAC sigui el punt de trobada entre famílies i fills/es més significatiu de la implicació familiar en el progrés acadèmic de l'alumnat (Robledo et al., 2009, citat per Suárez et al., 2012). Així doncs, s'ha de tenir present que l'ajuda en les TAC és una de les maneres més freqüents on les famílies prenen part en la vida escolar dels seus fills i filles, i aquesta presència i qualitat de recolzament familiar és un factor influent en les emocions de l'alumnat durant la realització de les TAC, a banda d'aportar-li múltiples oportunitats d'observar, aprendre i rebre reforç i feedback dels seus familiars (Hoover-Dempsey et al., 2001 i Warton, 2001 citats per Suárez et al., 2012). Cal, per tant, donar importància a les TAC i buscar la manera d'implicar-hi a les famílies, ja que l'alumnat que rep aquesta ajuda familiar mostra una major auto-motivació i més freqüència de realització de les tasques a casa en comparació a l'alumnat que no la rep (Xu, 2007 citat per Suárez et al., 2012).

Per finalitzar aquesta fonamentació teòrica, val la pena citar a Suárez et al. (2011), on recull una idea clau que engloba molts dels elements citats fins ara. I és que comenta que la implicació de les famílies és fonamental pel progrés òptim dels i les estudiants, però que per què això sigui així, aquesta ha de ser de manera sostinguda al llarg de tot el procés educatiu i no només quan apareixen problemes, ja que llavors, la implicació acostuma a comportar conseqüències més negatives que positives.

3 Metodologia

En aquest apartat del treball he definit quina ha estat la finalitat d'aquest i com s'ha gestat tot el procés. Per fer-ho, a continuació especifico la hipòtesis, els objectius del treball, el disseny de la recerca, les característiques dels casos i la mostra, el procediment i instruments per la recollida de dades així com el procediment i instruments per l'anàlisi d'aquestes.

3.1 Hipòtesis

La hipòtesis que ha guiat el treball, a banda de la pregunta inicial, fent de full de ruta és la següent:

- Tot i que tant famílies com docents tenen una opinió molt semblant sobre la importància de la relació entre família i centre, quan se'ls hi demana sobre la seva relació concreta i actual, existeixen diferències en les respostes dels diferents àmbits (confiança, comunicació, trobades i implicació en les activitats del centre, etc.) en funció del rol que desenvolupa cadascú i amb una certa tendència a ser més crític amb l'altre agent que no en fer autocrítica.

3.2 Objectius

Els objectius generals d'aquest treball són dos. A continuació els esmento seguits dels seus objectius específics, els quals han servit de guia per aconseguir acomplir els objectius generals:

OG.1. Conèixer les creences dels i les docents i de les famílies usuàries dels centres de secundària d'una població d'Osona sobre la importància que té la relació que s'estableix entre centre i famílies en l'educació.

OE.1.1 Identificar la importància que donen a la relació família-centre.

OE.1.2 Conèixer la importància que donen a la confiança per la relació família-centre.

OE.1.3 Percebre la importància que donen a la comunicació per la relació família-centre.

OE. 1.4 Identificar la importància que donen a la implicació en trobades i activitats de centre.

OG.2 Descriure i contrastar quina és la relació actual pel que fa a nivell general i en termes de confiança, comunicació i implicació, dels i les docents i de les famílies usuàries amb els centres d'educació secundària d'una població d'Osona.

OE.2.1 Identificar la percepció que tenen tant els i les docents d'un centre de secundària d'Osona com les famílies usuàries d'aquest sobre la seva relació actual a nivell general, i pel que fa a la confiança, a la comunicació i a la implicació.

3.3 Disseny de la recerca

He realitzat l'estudi tenint en compte el paradigma interpretatiu, és a dir, entenent que la realitat és dinàmica i diversa. Per tant, la investigació passa per la comprensió dels fenòmens, entenent la realitat com a múltiples, holístiques i construïdes. No és suficient l'estudi del subjecte de l'educació des d'un pla exclusivament individual sinó que requereix d'una visió més sistèmica, holística o ecològica (DiazBarriga, 2007 i Riba, 2004).

L'aproximació de la investigació és bàsicament quantitativa, però és cert que per aconseguir conèixer les diferents realitats i poder-les comprendre, he necessitat realitzar certes preguntes de caire qualitatiu. Així doncs, tot i que pels dos objectius generals l'aproximació d'estudi ha estat quantitativa, amb la finalitat d'identificar les creences i la percepció de la realitat actual dels dos agents investigats sobre com viuen la relació família - centre, també he realitzat una part, en un percentatge molt més baix, d'aproximació qualitativa, per a poder contextualitzar les peculiaritats de cada cas. En aquest sentit cal destacar un aspecte important com és la dicotomia entre investigació qualitativa i investigació quantitativa, els dos paradigmes metodològics d'investigació predominants que s'han produït a les últimes dècades. Tal com apunta Flick (2011), la investigació quantitativa no pot exposar la mesura a un concepte teòric de manera immediata, sinó que cal buscar indicadors que permetin operativitzar el concepte a mesurar, ja que aquest tipus d'investigació no s'interessa per les causes i pretén aconseguir resultats generalitzables que es puguin objectivar. Per contra, l'autor defineix la investigació qualitativa com aquella que té altres prioritats i que per tant, no necessita d'una mesura perquè selecciona els participants de manera expressa, integra un nombre determinat de casos segons la seva rellevància i els estudia per analitzar-los de manera extensiva en tota la seva complexitat. En aquest sentit, la importància del disseny ve determinada per la seva capacitat d'ajudar a obtenir una comprensió contextualitzada dels fenòmens objecte d'estudi.

La investigació, tot i que només he fet dos estudis de casos, estaria englobada dins d'un estudi de casos múltiples, entenent-la, no com una opció metodològica, sinó com l'elecció sobre l'objecte a estudiar, que es defineix pel seu interès en casos particulars, no pel

mètode d'investigació usat (Stake, 1999; 2005). L'estudi intensiu de casos es concep com un instrument per aconseguir un major nivell de comprensió dels mateixos sense la intenció d'extrapolar els resultats a altres casos o altres realitats diferents (Flick, 2011).

3.4 Característiques que defineixen els casos i la mostra

L'estudi l'he portat a terme a un poble d'Osona. El motiu de fer-ho en un únic poble ha estat per poder centrar-me en un context concret amb les mínimes variables possibles que puguin afectar a la relació entre centre educatiu i famílies. Pel que fa a l'elecció del poble concret, ha estat pel fet de que en l'escollit existeixen dos centres de secundària, un de públic i un de concertat, fet que podia esdevenir interessant per conèixer si existeixen diferències sobre la relació entre famílies i centre en funció d'aquesta característica. A més, el fet de que els dos centres hagin mostrat un gran interès per l'estudi i facilitats per a fer arribar els instruments de recollida de dades a la població m'ha acabat de fer decantar la balança cap al poble escollit.

A continuació presento les característiques generals dels dos casos estudiats:

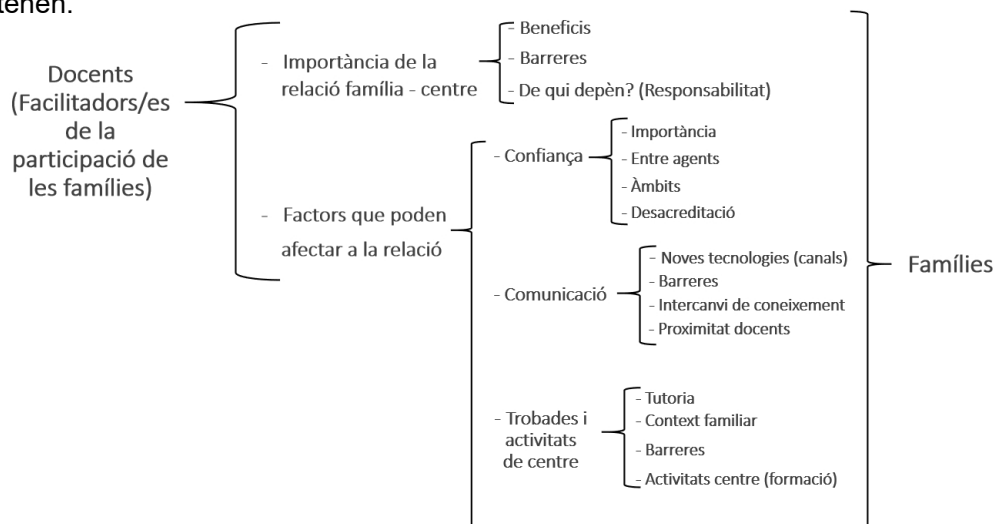
- Cas 1: Centre de secundària d'una població d'Osona de tipus públic, on s'imparteixen estudis d'ESO i Batxillerat, amb una mitjana de 4 línies per curs pel que fa als estudis de secundària obligatòria i de 2 línies pel que fa als estudis de batxillerat. El centre està format per uns/es 55 docents i unes 400 famílies.
- Cas 2: Centre de secundària de la mateixa població d'Osona que el cas 1 però en aquest cas de tipus concertat. S'imparteixen estudis d'educació secundària obligatòria (ESO), amb dues línies per curs. El centre està format per uns/es 20 docents i 100 famílies.

Pel que fa a la mostra, tots els i les docents que treballen en qualsevol dels dos centres i totes les famílies de l'alumnat de qualsevol d'aquests dos centres els he considerat una mostra potencial d'aquest, és a dir, la població. Ara bé, tot i que els instruments per la recollida de dades els he fet arribar a tota la població, el fet de que respondre fos, evidentment, voluntari, ha fet que cadascú hagi decidit poder participar lliurement en l'estudi. El resultat d'això ha estat que la població de l'estudi fos de 75 docents i unes 500 famílies, però que la mida de la mostra hagi acabat sent de 22 docents (18 del centre públic i 4 del concertat), i 113 famílies (84 del centre públic i 29 del concertat).

3.5 Procediment i instruments de recollida de dades

Els instruments per la recollida de dades han estat uns qüestionaris d'elaboració pròpia, confeccionats exclusivament per aquest estudi, i amb preguntes obertes i tancades.

Aquests qüestionaris han sorgit a partir d'estructurar, en forma de mapa conceptual, diversos conceptes i dimensions recollits en la fonamentació teòrica, amb la intenció de recopilar la màxima informació sobre què opinen tant docents com famílies de la importància d'una bona relació entre els dos agents i sobre quina és actualment la relació que tenen.

Imatge 1: Mapa conceptual creat a partir de les lectures de la fase d'exploració. Font: Propia (2021).

Tal i com es veu al mapa conceptual, he desglossat els factors que afecten a la relació entre família i centre en 3 indicadors, ja que d'aquesta manera he pogut fer les preguntes molt més concretes per a poder comprovar de cada indicador quina és la situació de la relació als centres. També es pot observar en el mapa conceptual que els indicadors per a saber com valoren la importància d'aquesta relació tant docents com famílies són els relacionats amb els beneficis que creuen que pot tenir una bona relació, de qui depèn aquesta i les barreres que creuen que poden existir.

A partir d'aquesta estructura he creat dos qüestionaris per la recollida de dades, un pensat pels i les docents i un altre per les famílies, intentant crear preguntes que permetin una comparació de les respostes entre els dos agents i sempre partint dels indicadors que es veuen al mapa conceptual (Imatge 1), aconseguint així que els dos qüestionaris mantinguin la mateixa estructura.

El procediment per a dur a terme l'estudi ha estat el de parlar, en primer lloc, amb els dos centres de la població on l'he portat a terme. Una vegada obtingut l'acord amb l'equip directiu dels dos centres, vaig parlar amb l'AFA d'aquests per veure si a través dels seus canals podien fer arribar els qüestionaris de l'estudi a les famílies, però després d'una conversa amb algun membre de l'AFA i de l'equip directiu dels centres, vam acordar que la millor manera per arribar al màxim de famílies era enviant el qüestionari d'aquestes directament des del correu electrònic del centre, ja que d'aquesta manera hi havia un convenciment de que s'arribaria a tothom.

Pel que fa als qüestionaris, els vaig anar modificant fins a ser aprovats per fer l'estudi en funció de converses i revisions per part de la tutora del treball final de màster i de l'equip directiu dels dos centres on he realitzat l'estudi. Per exemple, conjuntament vàrem decidir reduir al màxim les respostes obertes degut a la llargada del qüestionari, fet que podia provocar cansament a l'hora de respondre, i per tant, perdre part de la mostra. També vam acordar canviar, en totes les preguntes on s'havia de fer alguna valoració numèrica, no fer-ho de l'1 al 5 sinó de l'1 al 4, pel fet de que d'aquesta manera creïem que qui responia s'havia de posicionar més degut a no poder respondre just el valor numèric del mig, ja que en el cas d'haver-ho fet de l'1 al 5, en molts casos per no posicionar-se podrien haver-hi hagut moltes respostes de 3.

Una vegada validats per a tothom, vaig enviar els qüestionaris, tal i com he esmentat abans, a través del correu electrònic de cada centre, juntament amb una carta de presentació i explicació de l'estudi amb un termini per respondre'l de 4 setmanes (Annex 1).

La recollida de dades l'he feta a través de l'obtenció de les respostes dels qüestionaris, i per fer-ho, he fet servir la plataforma Google forms. El motiu d'haver decidit aquesta plataforma és per la facilitat d'accés que genera, ja que permet accedir-hi des de l'ordinador, smartphone, tablet, etc.

Així doncs, durant 4 setmanes tant famílies com docents dels dos centres van poder anar responnent el qüestionari pertinent al Google forms. A més, per fomentar la màxima participació en l'estudi, durant aquest període de temps es van anar enviant, des de cada centre, recordatoris als dos agents per aconseguir obtenir la mostra més gran possible.

3.6 Procediment i instruments d'anàlisi de dades

Atenent a la formulació del primer objectiu de l'estudi, l'anàlisi de dades l'he plantejat a través de l'elaboració d'un instrument que permetés valorar les dimensions necessàries per donar resposta als seus objectius específics. A partir d'un full de càlcul de Microsoft Excel he elaborat les següents dimensions d'anàlisi:

Dimensió d'anàlisi 1: importància de la relació família – centre		
Beneficis	Els beneficiats d'una bona relació entre família i centre és:	Tots/es
		Família - Alumnat - Docents
		Família - Alumnat - Centre
		Família - Alumnat
		Només un agent o cap agent
Barreres	Les barreres s'atribueixen a:	Al centre i a la manca d'activitat
		Falta de temps i a la vida laboral
		Altres: Idioma, Desvinculació familiar, Covid, etc.
NOMÉS DOCENTS		
Responsabilitat	El responsable per fomentar la millora de la participació de les famílies al centre és:	Docents
		Famílies

Imatge 2: Dimensió d'anàlisi 1 per les creences en la relació centre - família. Font: Propia (2021).

Dimensió d'anàlisi 2: confiança		
Importància	De que un agent confi en l'altre	Sí, és important
		No és important

Imatge 3: Dimensió d'anàlisi 2 per les creences en la confiança centre - família. Font: Propia (2021).

Dimensió d'anàlisi 3: comunicació		
Noves tecnologies	A favor de l'ús d'aquestes per la comunicació entre centre - família:	Sí
		No
Barreres	Informació a l'instant a les famílies del que passa al centre:	Sí
		No
Barreres	L'idioma com a barrera	Sí
		No
Barreres	Necessitat d'actitud oberta i accessible dels i les docents	Sí
		No
Espais d'intercanvi de coneixement	Les famílies han de conèixer el que es treballa al centre:	Sí
		No
	Grau d'importància d'aquests espais:	1 (cap)
		2 (un mica)
		3 (bastant)
		4 (molt)
Els deures poden ser un espai d'intercanvi de coneixement:	Sí	
	No	

Imatge 4: Dimensió d'anàlisi 3 per les creences en la comunicació centre - família. Font: Propia (2021).

Dimensió d'anàlisi 4: implicació en trobades i activitats de centre		
Tutoria	Mantenir el/la mateix/a tutor/a els 4 anys:	Sí
		No
	Freqüència de trobades entre docents - família:	Una per curs
De dos a quatre per curs		
Més de quatre per curs o les que facin falta		
Context familiar	És important coneixe'l per tenir-lo en compte:	Sí
		No
Barreres per trobades	Disponibilitat horària com a barrera:	Sí
		No
Activitats del centre	El centre pot fomentar la implicació i participació de les famílies a través d'activitats:	Sí
		No
	Implicació en voluntariat com xerrades, sortides, etc.:	Sí
		Sí, ja ho faig
		Sí, m'agradaria
		No
	Centre com espai de formació per les famílies:	Sí
No		

Imatge 5: Dimensió d'anàlisi 4 per les creences en la implicació i trobades al centre entre centre - família. Font: Propia (2021).

En referència al segon objectiu de l'estudi, he plantejat l'anàlisi de dades de la mateixa manera que pel primer objectiu. Així doncs, he elaborat les següents dimensions:

Dimensió d'anàlisi 1: relació actual, en termes generals, entre família - centre		
Estat de la relació	Grau de l'estat de la relació actual:	1 (dolenta)
		2 (no gaire bona)
		3 (bona)
		4 (molt bona)
	Grau de l'estat de la implicació familiar:	1 (molt baixa)
		2 (baixa)
		3 (bona)
		4 (alta)
NOMÉS FAMÍLIES		
Primària	Implicació actual comparada amb primària:	Menys implicats
		Igual d'implicats
		Més implicats
	Motius per estar menys implicats que a primària:	Falta de temps i incompatibilitat amb vida laboral
		L'edat del fill/a
		No ho sabem, pandèmia, cansament, poca implicació docent, etc.

Imatge 6: Dimensió d'anàlisi 1 per la relació actual entre centre - família. Font: Propia (2021).

Dimensió d'anàlisi 2: relació actual en termes de confiança		
Entre agents	Grau de confiança a les famílies:	1 (molt baixa)
		2 (baixa)
		3 (bona)
		4 (alta)
	Grau de confiança als i les docents:	1 (molt baixa)
		2 (baixa)
		3 (bona)
		4 (alta)
Àmbits	Es confia amb els i les docents:	Coneixements, individualització ensenyament i orientació futur
		Formar persones, tracte humà i gestionar grups
		Cap
	No es confia amb les famílies en:	Manera d'educar
		Implicació en tasques del centre i deures
		Seguiment del dia a dia
		Altres (creença docent de que les famílies no volen fer un treball conjunt)
Desacreditació	Freqüència:	Mai o algun cop
		Vàries vegades, sovint, sempre

Imatge 7: Dimensió d'anàlisi 2 per la relació actual en termes de confiança entre centre - família. Font: Propia (2021).

Dimensió d'anàlisi 3: relació actual en termes de comunicació		
Canals	Grau de rapidesa i concreció de la informació:	1 (molt baixa)
		2 (baixa)
		3 (bona)
		4 (alta)
	Tipus:	App EDU
		Telegam
		Alexia
		Correu / Skype
	Freqüència d'ús:	Cada dia / més d'un cop per setmana
		Un cop per setmana / Cada 15 dies
		Un cop al mes / Molt poc sovint / Mai
	Utilitat del que es fa servir per comunicar-se:	Sí
No		
Proximitat docents	Grau dels i les docents d'oberts i accessibles a les famílies:	1 (gens / cap)
		2 (poc / algun)
		3 (bastant / la majoria)
		4 (molt / tots)
	Famílies coneixen a la majoria de docents del centre:	Sí
		No
El centre treballa perquè es coneguin tots els i les docents:	Sí	
	No	
Barreres	L'idioma al centre ho és:	Sí
		No

Espais d'intercanvi de coneixement	Docents transmeten els continguts i coneixements que treballen els i les alumnes a les famílies:	Sí
		No
	El centre promou espais d'intercanvi de coneixements:	Sí
		No
	En l'últim curs els i les docents han fet servir els deures com aquest espai:	Sí
No		
NOMÉS FAMÍLIES		
Espais d'intercanvi de coneixement	Implicació en els deures com espai d'intercanvi de coneixement:	Segur / Possiblement
		Depèn del temps a destinar-hi
		Segurament no / No
	Els deures com a possibilitat d'estar més aprop acadèmicament dels fills/es:	Sí
		No

Imatge 8: Dimensió d'anàlisi 3 per la relació actual en termes de comunicació entre centre - família. Font: Propia (2021).

Dimensió d'anàlisi 4: implicació actual en termes de trobades i activitats del centre		
Tutoria	Freqüència de canvis de tutors/es:	Cada curs
		Cada dos cursos
		Sempre el mateix
		No ho sabem / Altres
	Freqüència de trobades al llarg d'un curs:	Una al curs
		Entre 2 i 4 al curs o més de 4
		Cap
		Depèn de les necessitats
	De què es parla a les tutories:	Aspectes positius alumnat
		Aspectes negatius alumnat
		50% - 50% aspectes positius i negatius
	Model de comunicació docent:	D'usuari
De trasplantament		
D'expertesa		
Context familiar	Grau de valoració de la informació que donen les famílies sobre el seu context familiar:	1 (molt baix)
		2 (baix)
		3 (alt)
		4 (molt alt)
	Grau de coneixement del context de l'alumnat:	1 (molt baix)
		2 (baix)
		3 (alt)
		4 (molt alt)
	Grau de si els i les docents tenen en compte el context familiar per prendre decisions:	1 (mai)
		2 (algun cop)
		3 (sovint)
		4 (sempre)
Barreres	Grau d'adequació de la disponibilitat horària del centre:	1 (molt baixa)
		2 (baixa)
		3 (alta)
		4 (molt alta)

Activitats al centre	El centre en proposa suficients:	Sí
		No
	Grau d'implicació de les famílies:	1 (cap)
		2 (poca)
		3 (bastanta)
		4 (molta)
	Àmbits d'aquestes activitats per les famílies:	Xerrades per l'alumnat
		Tasques a casa o enquestes
		Jornades especials
		Acompanyament a sortides o feedback avaluació
	Formacions per famílies:	Sí, ja es fa
		Sí, seria interessant
		No
NOMÉS FAMÍLIES		
Activitats al centre	Agrada implicar-se a les activitats del centre:	Sí
		No
NOMÉS DOCENTS		
Activitats al centre	Fomentar la implicació familiar:	Mai / Algun cop
		A vegades
		Sovint
		Sempre

Imatge 9: Dimensió d'anàlisi 4 per la relació actual en termes d'implicació i trobades en activitats del centre entre centre - família. Font: Propia (2021).

Un cop coneguts els instruments per l'anàlisi de dades cal tenir en compte que totes les dades obtingudes les he traspassat i buidat a un full de Microsoft Excel a partir del qual he pogut extreure'n els resultats. Per fer-ho, he hagut de diferenciar entre les respostes obtingudes per part de docents i les obtingudes per part de les famílies, tasca que m'ha sigut senzilla gràcies a l'existència de dos qüestionaris diferents pels dos agents, ja que les respostes ja estaven separades entre elles. Tot i així, també he necessitat diferenciar les respostes en funció del centre, és a dir, les respostes dels agents que estan implicats en el centre públic i les que ho estan en el concertat per no barrejar informació de l'estudi dels dos casos. Per tant, un cop fet tot el buidatge, he creuat les diferents categories esmentades fins a obtenir les següents variables:

- Docents de centre públic
- Famílies de centre públic
- Docents de centre concertat
- Famílies de centre concertat

D'aquesta manera he obtingut resultats que permeten conèixer les respostes a les diverses dimensions en funció del rol desenvolupat al centre (docent / família) i del tipus de

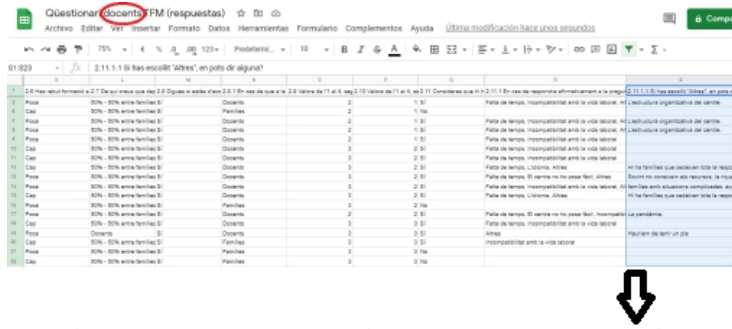
centre on s'exerceix el rol (públic / concertat), i per tant, em permet comparar les opinions de docents i famílies d'un mateix centre sobre una temàtica concreta.

A continuació mostro, a tall d'exemple (Imatge 10), el buidatge fet. Es pot veure com apareixen només les respostes d'un dels rols desenvolupats (encerclat amb vermell a la part de dalt de la imatge), i com he passat el filtre a la primera columna perquè apareguin només les respostes d'un dels dos centres. D'aquesta manera, parant l'atenció a les respostes de la pregunta 2.3 que està assenyalada amb blau (columna 5), es poden conèixer les respostes a aquesta pregunta que han fet, en aquest cas, els i les docents del centre públic.

	D	E	F	G	H	I
1	1.2 Centre actual on treballes:	1.3 De quina branca és l'assignatura que imparteixes?	2.1 Digues si estàs d'acord	2.2 Penses que és important	2.3 Valora segons el teu	2.4 Qui creus que hi surt:
2	Públic	Artística (plàstica, música, etc.)	verdader	Si	4	Família + alumnat + doc
6	Públic	Científica (química, física, matemàtiques, biologia, tecnologia, etc.)	fals	Si	4	Família + alumnat + doc
7	Públic	Artística (plàstica, música, etc.)	verdader	Si	4	Família + alumnat + doc
8	Públic	Artística (plàstica, música, etc.)	verdader	Si	4	Família + alumnat + doc
9	Públic	Científica (química, física, matemàtiques, biologia, tecnologia, etc.)	verdader	Si	4	Tots
10	Públic	Llengües (català, castellà, anglès, francès, etc.)	verdader	Si	4	Tots
11	Públic	Científica (química, física, matemàtiques, biologia, tecnologia, etc.)	verdader	Si	4	Tots
12	Públic	Llengües (català, castellà, anglès, francès, etc.)	verdader	Si	4	Família + alumnat + doc
13	Públic	Científica (química, física, matemàtiques, biologia, tecnologia, etc.)	verdader	Si	4	Tots
14	Públic	Científica (química, física, matemàtiques, biologia, tecnologia, etc.)	verdader	Si	4	Tots
15	Públic	Llengües (català, castellà, anglès, francès, etc.)	verdader	Si	4	Família + alumnat + doc
16	Públic	Llengües (català, castellà, anglès, francès, etc.)	verdader	Si	3	Família + alumnat + doc
17	Públic	Social (geografia, història, etc.)	verdader	Si	4	Tots
18	Públic	Social (geografia, història, etc.)	verdader	Si	4	Tots
19	Públic	Científica (química, física, matemàtiques, biologia, tecnologia, etc.)	verdader	Si	4	Tots
20	Públic	Científica (química, física, matemàtiques, biologia, tecnologia, etc.)	verdader	Si	4	Tots
21	Públic	Educació Física	verdader	Si	2	Tots
23	Públic	Educació Física	verdader	Si	3	Tots

Imatge 10: Foto del full de càlcul d'exemple de com s'ha fet el buidatge en funció de les diferents categories. Font: Propia (2021).

Pel que fa a les preguntes obertes dels qüestionaris, he realitzat, en primer lloc, el mateix buidatge que per les preguntes tancades, és a dir, separar les respostes en funció de les diferents variables (docents públic - família públic - docents concertat - família concertat). Posteriorment, he creat diverses categories excloents on poder col·locar cadascuna de les respostes, i d'aquesta manera, poder-les classificar i acabar fent una quantificació dels resultats obtinguts (Imatge 11).

Docents públic			
Organització del centre	Desvinculació familiar	Falta de formació docent	Covid
L'estructura organitzativa del centre	Hi ha famílies que cedeixen tota la responsabilitat al personal docent i potser consideren que no s'han d'implicar.	Sovint no coneixem els recursos, la riquesa que podrien aportar les famílies. Els professors també hem de ser els impulsors i hem de creure en el que fem, una cosa imposada des de fora no es farà o experiència dels/les docents,...	La pandèmia.
L'estructura organitzativa del centre	famílies amb situacions complicades		
L'estructura organitzativa del centre			
Hauríem de tenir un pla			

Imatge 11: Foto del full de càlcul i la creació de categories en les preguntes obertes per a poder-les classificar. Font: Propia (2021).

Per últim, cal esmentar que per poder comparar les dades de les preguntes on s'havia de valorar l'opinió de l'1 al 4, i per veure si hi havia diferències a l'hora de valorar algun àmbit en funció del rol que es desenvolupa al centre, he valorat els resultats obtinguts de la següent manera:

En primer lloc he multiplicat el percentatge obtingut a cada resposta pel valor de la pròpia resposta, és a dir, per 1,2,3 o 4 i he sumat tots els seus valors finals. D'aquesta manera, cada variable ha obtingut un número únic, en forma de puntuació, que és el valor final amb què cada variable ha valorat les diferents preguntes sobre un valor numèric màxim (en aquest cas, 400). Així, és senzill de comparar la puntuació sobre cada pregunta que ha obtingut cada rol. A continuació (Imatge 12), en mostro un exemple:

4.3 Valora de l'1 al 4 la següent afirmació: " En el centre on treballa la informació arriba a les famílies de manera ràpida i concreta".				
	1	2	3	4
Docents Públic	0	5,56%	66,66%	27,78%
Família pública	4,76%	25%	40,48%	29,76%
Docents Concertat	0	0	25%	75%
Família Concertat	0	13,79%	41,38%	44,83%
Multiplicació del % pel valor atorgat a cada resposta				
Docents Públic	0*1=0	5,56*2= 11,12	66,66*3=199,98	27,78*4=111,12
Família pública	4,76*1=4,76	25*2=50	40,48*3=121,44	29,76*4=119,04
Docents Concertat	0*1=0	0*2=0	25*3=75	75*4=300
Família Concertat	0*1=0	13,79*2=27,58	41,38*3=124,14	44,83*4=179,32
Suma dels valors de cada resposta				
Docents Públic	0+11,12+199,98+111,12 =			322,22
Família pública	4,76+50+121,44+119,04 =			295,24
Docents Concertat	0+0+75+300 =			375
Família Concertat	0+27,58+124,14+179,32 =			331,04

Imatge 12: Exemple del procés realitzat per calcular la puntuació de cada pregunta en funció del rol. Font: Propia (2021).

4 Resultats de l'estudi

En primer lloc cal definir quina ha estat finalment la mostra de l'estudi. Pel que fa als i les docents, han respost un total de 22 docents de 75 possibles (29,33%). A nivell de participació de cada centre, aquestes dades representen un 32,72% del total dels i les docents del centre públic (cas 1), i un 20% del total dels i les docents del centre concertat (cas 2).

En referència a les famílies, 113 han respost el qüestionari de 500 possibles (22,6%). A nivell de centre, aquestes dades representen una participació del 21% en l'estudi del cas 1 (centre públic), i del 29% en l'estudi del cas 2 (centre concertat).

A continuació presento els resultats en funció dels objectius a assolir, de manera que en primer lloc apareixen els resultats obtinguts, en els dos casos d'estudi, sobre les creences de docents i famílies pel què fa a la importància que té la relació que s'estableix entre els dos agents en l'educació en les diferents dimensions d'anàlisi. Posteriorment, presento els resultats obtinguts sobre com és aquesta relació actualment, en els dos casos d'estudi, en les diferents dimensions d'anàlisi.

4.1 Resultats entorn a les creences

Els resultats obtinguts en l'estudi dels dos casos pel que fa a les creences dels dos agents estudiats sobre la importància que donen a la relació família - centre (dimensió d'anàlisi 1), els he recollit a la següent taula (Taula 2), on s'observa que en els dos casos d'estudi, tant docents com famílies creuen que tothom surt beneficiat d'una bona relació entre centre i família, tot i que, sobretot en el cas dels i les docents del centre públic, hi ha una segona opinió (39%) que opina que hi surt beneficiat tothom menys el centre. La taula també mostra que hi ha acord en els dos casos estudiats sobre quines barreres dificulten aquesta relació, ja que en l'estudi de cas 1 el percentatge més elevat és el de la falta de temps i vida laboral, seguit, sobretot per part dels i les docents, per l'idioma, desvinculació familiar, covid, etc., i també en l'estudi de cas 2 es mostren uns resultats similars, on fins i tot encara hi ha més acord entre els dos agents pel què fa a veure la falta de temps i la vida laboral com a la principal barrera. Per últim, els resultats mostren com en el cas dels i les docents del centre públic hi ha un fort consens pel que fa a la responsabilitat de la participació de les famílies, ja que un 72% opinen que depèn del rol docent. En canvi, en l'estudi del segon cas, els i les docents del centre concertat no es posicionen (50% responsabilitat dels i les docents i 50% famílies).

Dimensió d'anàlisi 1: importància de la relació família – centre			Docents Públic	Famílies Públic	Docents Concertat	Famílies Concertat
Beneficis	Els beneficiats d'una bona relació entre família i centre és:	Tots/es	61%	79%	75%	62%
		Família - Alumnat - Docents	39%	11%	25%	21%
		Família - Alumnat - Centre	0%	6%	0%	7%
		Família - Alumnat	0%	3%	0%	0%
		Només un agent o cap agent	0%	1%	0%	10%
Barreres	Les barreres s'atribueixen a:	Al centre i a la manca d'activitat	6%	10%	0%	8%
		Falta de temps i a la vida laboral	60%	71%	100%	84%
		Altres: Idioma, Desvinculació familiar, Covid, etc.	34%	19%	0%	8%
Responsabilitat	El responsable per fomentar la millora de la participació de les famílies al centre és:	Docents	72%	X	50%	X
		Famílies	28%	X	50%	X

Taula 2: Resultats dimensió d'anàlisi 1 per les creences en la relació centre - família. Font: Propia (2021).

En referència a la segona dimensió d'anàlisi (confiança), en els dos casos estudiats tant docents com famílies comparteixen al 100% que és important per aconseguir una bona relació que els dos agents confiïn en l'altre.

En la dimensió d'anàlisi 3 (comunicació), els resultats mostren (Taula 3), com en els dos casos estudiats, tant docents com famílies estan molt a favor de l'ús de les noves tecnologies i de que la informació del que passa al centre arribi a l'instant a les famílies. També en els dos casos estan d'acord, tots els agents, en la necessitat de que els i les docents tinguin una actitud oberta i accessible, però, en canvi, hi ha diferències tant en el cas 1 com en el cas 2 pel que fa a veure l'idioma com una barrera. I és que en l'estudi de cas 1, el 50% dels i les docents creuen que l'idioma pot ser una barrera per la comunicació, mentre que les famílies només ho veuen així en un 21%. Aquesta diferència encara es fa més evident en l'estudi de cas 2, on el 75% dels i les docents consideren que l'idioma pot ser una barrera per la comunicació, però només el 21% de les famílies ho veuen així.

Per últim, sobre els espais d'intercanvi de coneixement, en els dos estudis de cas tots els agents estan d'acord en que les famílies han de conèixer el que l'alumnat treballa al centre i en que els deures poden ser un bon espai per l'intercanvi de coneixement. On s'observa alguna diferència és en la importància que es dona a aquests espais, ja que en l'estudi de cas 1, la majoria de docents (45%) ho valoren amb un 3 i un 33% amb un 4, i les famílies ho valoren amb un 4 en un 52% dels casos mentre que amb un 3 en un 38%. Si ho comparem amb el resultat que s'obté de la puntuació final, s'observa com, amb una diferència de 28 punts, les famílies ho considerin més important que els i les docents. En canvi, pel que fa a l'estudi de cas 2 és al contrari, ja que els i les docents acaben obtenint una puntuació més elevada que les famílies, una diferència de 63 punts, fet que denota que li donen més importància. Tot i així, els dos agents ho valoren, en la seva majoria, amb un 3 o amb un 4 en un barem d'importància de l'1 al 4.

Dimensió d'anàlisi 3: comunicació			Docents Públic	Famílies Públic	Docents Concertat	Famílies Concertat
Noves tecnologies	A favor de l'ús d'aquestes per la comunicació entre centre - família:	Sí	94%	95%	75%	97%
		No	6%	5%	25%	3%
	Informació a l'instant a les famílies del que passa al centre:	Sí	89%	95%	100%	90%
		No	11%	5%	0%	10%
Barreres	L'idioma com a barrera:	Sí	50%	21%	75%	21%
		No	50%	79%	25%	79%
	Necessitat d'actitud oberta i accessible dels i les docents:	Sí	100%	100%	100%	97%
		No	0%	0%	0%	3%
Espais d'intercanvi de coneixement	Les famílies han de conèixer el que es treballa al centre:	Sí	83%	88%	100%	86%
		No	17%	12%	0%	14%
	Grau d'importància d'aquests espais:	1 (cap)	0%	1%	0%	3%
		2 (un mica)	22%	8%	0%	17%
		3 (bastant)	45%	38%	25%	41%
		4 (molt)	33%	52%	75%	38%
	PUNTUACIÓ TOTAL:			311 p.	339 p.	375 p.
Els deures poden ser un espai d'intercanvi de coneixement:	Sí	100%	86%	75%	69%	
	No	0%	14%	25%	31%	

Taula 3: Resultats dimensió d'anàlisi 3 per les creences en la comunicació centre - família. Font: Propia (2021).

Els resultats de les creences de la quarta dimensió d'anàlisi, implicació en trobades i activitats del centre, els he recollit a la següent taula (Taula 4).

Dimensió d'anàlisi 4: implicació en trobades i activitats de centre			Docents Públic	Famílies Públic	Docents Concertat	Famílies Concertat
Tutoria	Mantenir el/la mateix/a tutor/a els 4 anys:	Sí	39%	65%	0%	55%
		No	61%	35%	100%	45%
	Freqüència de trobades entre docents - família:	Una per curs	22%	13%	25%	10%
		De dos a quatre per curs	61%	74%	0%	80%
Més de quatre per curs o les que facin falta		17%	13%	75%	10%	
Context familiar	És important conèixer-lo per tenir-lo en compte:	Sí	100%	96%	100%	90%
		No	0%	4%	0%	10%
Barreres per trobades	Disponibilitat horària com a barrera:	Sí	67%	75%	100%	66%
		No	33%	25%	0%	34%
Activitats del centre	El centre pot fomentar la implicació i participació de les famílies a través d'activitats:	Sí	100%	89%	100%	86%
		No	0%	11%	0%	14%
	Implicació en voluntariat com xerrades, sortides, etc.:	Sí	94,45%	X	100%	X
		Sí, ja ho faig	X	8%	X	24%
		Sí, m'agradaria	X	52%	X	38%
		No	6%	39%	0%	38%
Centre com espai de formació per les famílies:	Sí	83%	80%	75%	72%	
	No	17%	20%	25%	28%	

Taula 4: Resultats dimensió d'anàlisi 4 per les creences en la implicació en les trobades i activitats del centre. Font: Propia (2021).

Tal i com es pot observar (Taula 4), en l'estudi de cas 1, hi ha una gran diferència en les creences pel que fa a la tutoria en funció del rol, i és que els i les docents no estan d'acord en un 61% dels casos en mantenir el mateix tutor/a al llarg dels 4 anys de l'ESO, però en canvi, les famílies si que comparteixen en un 65% aquesta idea. On es posen d'acord és en la freqüència de les trobades, ja que els dos agents (docents amb un 61% i famílies amb un 74%), creuen que se n'han de fer de dos a quatre per curs.

Pel que fa a l'estudi de cas 2, tots els i les docents discrepen sobre la idea de que sigui el/la mateix/a docent qui faci la tutoria als 4 anys de l'ESO, i en canvi, igual que en l'estudi de cas 1, les famílies ho recolzen en un 55% dels casos. Pel que fa a la freqüència de les trobades, en l'estudi de cas 2, la diferència en els percentatges destaca en que la majoria de docents (75%), comenten que s'han de fer les que facin falta, i les famílies escullen entre 2 i 4 en un 80%. Aquest fet no és excloent, ja que dins de les que facin falta, que és una resposta oberta i proposada pel propi professorat, s'hi pot encabir la resposta de les famílies. Una altra dada que s'observa és que en els dos casos estudiats tant docents com famílies consideren important que els i les docents coneguin el context familiar de l'alumnat per a poder-lo tenir en compte.

També es pot observar que en l'estudi de cas 1, tant docents (67%) com famílies (75%), creuen que la disponibilitat horària pot ser vista com una barrera. En canvi, en l'altre estudi de cas, tot i que els dos agents també hi estan d'acord, qui ho valora en un percentatge més elevat són els i les docents (100% respecte al 66% de les famílies).

Per acabar, en relació a les activitats del centre, els resultats obtinguts mostren com la majoria dels agents dels dos casos estudiats creuen que el centre pot fomentar la implicació i participació de les famílies a través d'activitats, i que el centre també ha de ser vist com un espai de formació per les famílies. A més, en l'estudi de cas 1, els i les docents estan d'acord (94,45%) en que una bona manera d'implicar a les famílies en activitats del centre és a través de voluntariat com, per exemple, xerrades i sortides, i el 52% de les famílies responen que els hi agradaria implicar-se en aquests tipus d'activitats. En l'estudi de cas 2, la resposta docent és semblant a l'estudi de cas 1, ja que el 100% opina que una bona manera d'implicar a les famílies és a través d'aquestes activitats de voluntariat, però, en canvi, només responen un 38% de les famílies que els hi agradaria implicar-s'hi, i destaca un altre 38% que opina que no els hi agradaria.

4.2 Resultats entorn a la percepció de les relacions actuals

Els resultats obtinguts de la dimensió d'anàlisi 1 sobre com són les relacions actuals a nivell general segons la percepció dels dos agents en els dos casos estudiats (Taula 5), han estat els següents:

En l'estudi de cas 1, el grau de l'estat de les relacions que ha obtingut el percentatge més elevat de respostes tant de docents com de famílies ha estat, en un barem de l'1 al 4, el 3. Tot i així, la puntuació final demostra que les famílies valoren aquesta relació més positivament que els i les docents. Dins del mateix cas, en referència a la implicació familiar actual, els i les docents han obtingut el percentatge més elevat (44%) en un barem de l'1 al 4 al número 2 i obtenint una puntuació final de 200 punts. En canvi, les famílies un

42% ha valorat la seva implicació amb un 3 i el resultat de la puntuació final ha estat de 247 punts, bastant per sobre de la dels i les docents. En l'estudi de cas 2, tot i que els i les docents obtenen el major percentatge en el 4 quan se'ls hi demana que valorin, en un barem de l'1 al 4, el grau de l'estat de la relació actual i les famílies en el 3, el resultat de la puntuació final mostra que també són les famílies qui valoren millor aquesta relació (325 punts per part dels i les docents i 337 punts per part de les famílies). Pel que fa al grau d'implicació, en l'estudi de cas 2, el 3 és el grau que obté més percentatge tant per part dels i les docents com per part de les famílies, però tornen a ser les famílies les que obtenen una major puntuació, i és que cap docent respon a la pregunta donant una puntuació de 4, i en canvi, el 36% de les famílies sí que ho fa.

L'últim tema d'aquesta dimensió, la implicació respecte a l'educació primària, mostra que la majoria de famílies del centre públic reconeixen que estan menys implicades ara que en l'etapa de primària del seu fill/a, i ho justifiquen amb percentatges bastant semblants a la falta de temps i incompatibilitat amb la vida laboral, a l'edat del fill/a o a altres elements com pandèmia, cansament, que no saben els motius, poca implicació dels i les docents, etc. Sobre el mateix tema, les famílies del centre concertat tenen diversitat d'opinions sobre si la seva implicació és menor que a primària (48%) o si és igual (52%). On mostren un percentatge més clarificador, comparat amb l'estudi de cas 1, és en els motius que els poden portar a estar menys implicats que en l'educació primària, ja que el 59% de les famílies han respost que és per l'edat del seu fill/a.

Dimensió d'anàlisi 1: relació actual, en termes generals, entre família - centre			Docents Públic	Famílies Públic	Docents Concertat	Famílies Concertat
Estat de la relació	Grau de l'estat de la relació actual:	1 (dolenta)	0%	4%	0%	0%
		2 (no gaire bona)	33%	23%	25%	4%
		3 (bona)	67%	48%	25%	55%
		4 (molt bona)	0%	25%	50%	41%
		PUNTUACIÓ TOTAL:	267 p.	294 p.	325 p.	337 p.
	Grau de l'estat de la implicació familiar:	1 (molt baixa)	28%	15%	0%	0%
		2 (baixa)	44%	33%	25%	0%
		3 (bona)	28%	42%	75%	64%
		4 (alta)	0%	10%	0%	36%
		PUNTUACIÓ TOTAL:	200 p.	247 p.	275 p.	336 p.
Primària	Implicació actual comparada amb primària:	Menys implicats	X	66%	X	48%
		Igual d'implicats	X	27%	X	52%
		Més implicats	X	7%	X	0%
	Motius per estar menys implicats que a primària:	Falta de temps i incompatibilitat amb vida laboral	X	37%	X	29%
		L'edat del fill/a	X	28%	X	59%
		No ho sabem, pandèmia, cansament, poca implicació docent, etc.	X	35%	X	12%

Taula 5: Resultats dimensió d'anàlisi 1 sobre la relació actual, a nivell general, entre centre - família. Font: Propia (2021).

En la dimensió d'anàlisi 2, sobre la relació actual en termes de confiança, els resultats mostren (Taula 6) que pel que fa a la confiança entre els dos agents, en l'estudi de cas 1, el percentatge més elevat tant de docents com de famílies pel que fa a les respostes del

grau de confiança que tenen amb l'altre o que senten que tenen de l'altre agent és el mateix. Tot i així, destaca que sempre són les famílies a nivell de puntuació final les que valoren més positivament aquesta confiança entre els dos agents. En l'estudi de cas 2, el percentatge també coincideix entre docents i famílies quan es pregunta sobre la confiança que es té a les famílies. I també són les famílies qui acaben obtenint una puntuació final més elevada. En canvi, quan es demana sobre la confiança als i les docents, la majoria de docents (50%) ho valora amb un valor de 2 a diferència de les famílies que un 48% ho valora amb un 3 i un 41% amb un 4. Aquests resultats provoquen que a nivell de puntuació final hi hagi una clara diferència (55 punts), entre la valoració que els i les docents del centre concertat fan de la confiança que senten de les famílies i la valoració que en fan les famílies sobre la confiança que diuen que tenen en els i les docents.

On no hi ha masses diferències en cap dels dos casos estudiats és en els àmbits en què les famílies confien més en els i les docents i en el que aquests últims senten que tenen més confiança de les famílies. I és que tant en l'estudi de cas 1 com en el 2, els percentatges són molt similars, obtenint el major percentatge, en els dos casos, l'àmbit de formar persones, tracte humà i gestió de grup. Tampoc varien massa els resultats quan es demana en quins àmbits els i les docents no confien massa en les famílies o les famílies senten que els i les docents no confien massa en elles, i és que en l'estudi de cas 1 els dos agents coincideixen, en major percentatge, en la implicació en les tasques del centre i en els deures, i en l'estudi de cas 2, la coincidència entre agents també existeix, tot i que en aquest cas, és en la manera d'educar. També destaca en aquesta pregunta, en el cas del centre concertat, que el 33% de les famílies opten per escollir la opció de "Altres", on ho justifiquen dient que la desconfiança ve donada per la creença dels i les docents de que les famílies no volen fer un treball conjunt amb ells/es.

L'últim resultat entorn a la confiança és sobre la desacreditació. En el cas del centre públic tant docents com famílies obtenen més d'un 90% de respostes de que mai o que algun cop han desacreditat un/a docent o s'han sentit desacreditats per una família. En el cas del centre concertat, l'opinió de les famílies és molt similar, ja que el 100% ha respost que mai o que algun cop, però en canvi, un 25% dels i les docents del centre s'han sentit desacreditats diverses vegades, sovint o sempre.

Dimensió d'anàlisi 2: relació actual en termes de confiança			Docents Públic	Famílies Públic	Docents Concertat	Famílies Concertat
Entre agents	Grau de confiança a les famílies:	1 (molt baixa)	0%	8%	0%	0%
		2 (baixa)	43%	25%	25%	8%
		3 (bona)	57%	45%	75%	52%
		4 (alta)	0%	22%	0%	40%
		PUNTUACIÓ TOTAL:	257 p.	273 p.	275 p.	332 p.
	Grau de confiança als i les docents:	1 (molt baixa)	0%	4%	0%	0%
		2 (baixa)	21%	17%	50%	11%
		3 (bona)	74%	51%	25%	48%
		4 (alta)	5%	28%	25%	41%
		PUNTUACIÓ TOTAL:	284 p.	303 p.	275 p.	330 p.
Àmbits	Es confia amb els i les docents:	Coneixements, individualització ensenyament i orientació futur	43%	44%	49%	45%
		Formar persones, tracte humà i gestionar grups	57%	54%	51%	54%
		Cap	0%	2%	0%	1%
	No es confia amb les famílies en:	Manera d'educar	17%	19%	60%	67%
		Implicació en tasques del centre i deures	50%	38%	20%	0%
		Seguiment del dia a dia	30%	35%	20%	0%
		Altres (creença docent de que les famílies no volen fer un treball conjunt)	3%	8%	0%	33%
Desacreditació	Freqüència:	Mai o algun cop	100%	92%	75%	100%
		Vàries vegades, sovint, sempre	0%	8%	25%	0%

Taula 6: Resultats dimensió d'anàlisi 2 sobre la relació actual, en termes de confiança, entre centre-família. Font: Propia (2021).

En referència a la dimensió d'anàlisi 3, sobre la relació actual, en termes de comunicació entre centre -família, els resultats obtinguts han estat (Taula 7), que en el centre públic són els i les docents qui puntuen millor la rapidesa i concreció amb què es comunica la informació. I destaca, en aquest estudi de cas 1, la gran diferència de percentatge entre agents a l'hora d'escollir quin tipus de canal fan servir per comunicar-se amb l'altre, i la freqüència d'ús d'aquest. Pel que fa al centre concertat també són els i les docents qui acaben valorant més positivament la rapidesa i concreció amb què es comunica la informació. En aquest cas, hi ha bastant acord entre els dos agents sobre quin és el canal que es fa servir per comunicar-se amb l'altre, però sobta el resultat sobre el percentatge de freqüència d'ús, ja que es podria dir que acaba sortint un resultat totalment oposat. Tot i així, tant en l'estudi de cas 1 com 2, tots els agents consideren, amb un alt percentatge, que el canal que es fa servir per comunicar-se és útil.

Pel que fa a la proximitat dels i les docents, tant en l'estudi de cas 1 com en el 2, sempre són els i les docents qui puntuen millor la seva accessibilitat a les famílies, i en l'estudi de cas 1, els dos agents estan d'acord en que les famílies no coneixen a la majoria de docents del centre i en que el centre tampoc treballa per aconseguir-ho. Per contra, en l'estudi de cas 2, els dos agents estan d'acord en que les famílies coneixen a la majoria de docents del centre, tot i que en el cas dels i les docents ho consideren així en un 100% dels casos i en canvi, les famílies en un 61%. On no hi ha acord entre els dos agents és, en el cas del centre concertat, quan se'ls hi demana sobre si el centre treballa per

aconseguir que les famílies coneguin a la majoria de docents del centre, ja que el 100% dels i les docents opinen que sí, però el 65% de les famílies diuen que no.

Una altra dada interessant és la de si es considera que l'idioma pot ser una barrera per la comunicació al centre. En el centre públic el 55% dels i les docents opinen que sí però en canvi, el 81% de les famílies creuen que no. En el concertat, el 66% dels i les docents creuen que no, dada reforçada pel 100% de les famílies.

Sobre els espais d'intercanvi de coneixement, en l'estudi de cas 1, hi ha molt consens entre els dos agents pel que fa a les respostes donades, de manera que la majoria creuen que els i les docents no transmeten els continguts i coneixements que treballen amb l'alumnat a les famílies (61% per part dels i les docents i 78% per part de les famílies), que en l'últim curs els i les docents no han fet servir els deures com espai d'intercanvi de coneixement, i que el centre no promou aquests espais. A més, un percentatge elevat de famílies (72%) considera que segur o que possiblement s'implicarien en els deures del seu fill/a si fos un espai d'intercanvi de coneixement i que això els podria servir per estar més aprop acadèmicament del seu fill/a (95%). Pel que fa al centre concertat, hi ha discrepàncies entre docents i famílies sobre si els i les docents transmeten els continguts i coneixements que treballa amb l'alumnat a les famílies, ja que el 75% dels i les docents opina que sí, però només ho veu així el 45% de les famílies. On les discrepàncies encara són majors és entorn a si en l'últim curs els i les docents han fet servir els deures com espai d'intercanvi de coneixement, ja que el 75% dels i les docents opina que sí però en canvi, el 90% de les famílies creu que no. Sobre si el centre promou aquests espais, tant un agent com l'altre està dubtós, ja que el 50% dels i les docents diuen que sí i l'altre meitat que no, i el 59% de les famílies s'inclina per opinar que no. Finalment, el 62% de les famílies del centre concertat diuen que s'implicarien segur o possiblement en els deures del seu fill/a si fos un espai d'intercanvi de coneixement, i que això els permetria estar més aprop acadèmicament del seu fill/a (79%).

Dimensió d'anàlisi 3: relació actual en termes de comunicació			Docents Públic	Famílies Públic	Docents Concertat	Famílies Concertat
Canals	Grau de rapidesa i concreció de la informació:	1 (molt baixa)	0%	5%	0%	0%
		2 (baixa)	5%	25%	0%	13%
		3 (bona)	67%	40%	25%	42%
		4 (alta)	28%	30%	75%	45%
		PUNTUACIÓ TOTAL:	323 p.	295 p.	375 p.	332 p.
	Tipus:	App EDU	100%	13%	0%	0%
		Telegam	0%	13%	33%	25%
		Alexia	0%	13%	67%	56%
		Correu / Skype	0%	61%	0%	19%
	Freqüència d'ús:	Cada dia / més d'un cop per setmana	26%	11%	100%	13%
		Un cop per setmana / Cada 15 dies	74%	26%	0%	30%
		Un cop al mes / Molt poc sovint / Mai	0%	63%	0%	57%
	Utilitat del que es fa servir per comunicar-se:	Sí	79%	88%	100%	95%
No		21%	12%	0%	5%	
Proximitat docents	Grau dels i les docents d'oberts i accessibles a les famílies:	1 (gens / cap)	0%	2%	0%	4%
		2 (poc / algun)	6%	37%	0%	4%
		3 (bastant / la majoria)	78%	47%	0%	61%
		4 (molt / tots)	16%	14%	100%	31%
		PUNTUACIÓ TOTAL:	310 p.	273 p.	400 p.	319 p.
	Famílies coneixen a la majoria de docents del centre:	Sí	18%	14%	100%	61%
		No	82%	86%	0%	39%
	El centre treballa perquè es coneixin tots els i les docents:	Sí	20%	13%	75%	35%
No		80%	87%	25%	65%	
Barreres	L'idioma al centre ho és:	Sí	55%	19%	34%	0%
		No	45%	81%	66%	100%
Espais d'intercanvi de coneixement	Docents transmeten els continguts i coneixements que treballen els i les alumnes a les famílies:	Sí	39%	22%	75%	45%
		No	61%	78%	25%	55%
	El centre promou espais d'intercanvi de coneixements:	Sí	18%	21%	50%	41%
		No	82%	79%	50%	59%
	En l'últim curs els i les docents han fet servir els deures com aquest espai:	Sí	0%	19%	75%	10%
		No	100%	81%	25%	90%
	Implicació en els deures com espai d'intercanvi de coneixement:	Segur / Possiblement	X	72%	X	62%
		Depèn del temps a destinar-hi	X	25%	X	31%
		Segurament no / No	X	3%	X	7%
Els deures com a possibilitat d'estar més aprop acadèmicament dels fills/es:	Sí	X	95%	X	79%	
	No	X	5%	X	21%	

Taula 7: Resultats dimensió d'anàlisi 3 sobre la relació actual, en termes de comunicació, entre centre-família. Font: Propia (2021).

Per últim, els resultats obtinguts en la dimensió d'anàlisi 4, sobre la implicació actual, en termes de trobades i activitats al centre, han estat els següents (Taula 8):

En el cas del centre públic, pel que fa a la tutoria, tot i que el percentatge de respostes de cada agent es reparteix bastant, si que hi ha en els dos agents, un percentatge que sobresurt respecte als altres i que coincideix entre ells, que és el de que els tutors/es es canvien a cada curs. També coincideixen en que en les trobades es parla tant dels aspectes positius com negatius de l'alumnat i que el model de comunicació que fa servir el/la docent és el d'usuari, tot i que en aquest apartat, així ho creuen el 90% dels i les docents per només un 55% de les famílies. On no hi ha acord entre agents és en la freqüència de trobades, ja que els i les docents opinen en un 67% que se'n fan entre 2 i 4 o més de 4 a cada curs, i en canvi les famílies creuen en un 64% dels casos que només se'n fa una al curs. En el cas del centre concertat, hi ha molt més acord que en el centre

públic pel que fa a cada quant es canvien els tutors/es, ja que la majoria dels dos agents opten per escollir cada dos cursos. També hi ha un gran acord entre ells referent a que en les trobades es parla tant dels aspectes positius com negatius de l'alumnat i que el model que més fan servir els i les docents per comunicar-se amb les famílies és el d'usuari. Pel que fa a la freqüència de les trobades, la majoria de docents opinen que depèn de cada cas, fet que permet entendre que quan se'ls hi demana a les famílies hi hagi dispersió d'opinions.

Sobre el context familiar, es pot veure com en el centre públic la majoria de docents opinen que les famílies donen la informació necessària per conèixer el context de cada alumne/a, però després més de la meitat opinen que el seu grau de coneixement de la realitat de cada alumne/a és de 1 o 2 sobre 4. A més, en aquest mateix sentit, la puntuació final entre docents i famílies mostra que les famílies valoren amb 10 punts més que els i les docents el grau de coneixement sobre el context de l'alumnat que tenen aquests últims. En canvi, el 61% dels i les docents del centre públic opinen amb un 4, en un barem de l'1 al 4, que tenen en compte a l'hora de prendre decisions el context de l'alumnat i obtenen una puntuació total de 350 punts, puntuació que queda lluny dels 269 punts de valoració que en fan les famílies sobre aquest aspecte. En l'estudi de cas 2, tots els i les docents valoren amb un 3 o un 4, en un barem de l'1 al 4, que les famílies donen la informació necessària sobre el seu context familiar, i a més, opinen el mateix sobre el seu coneixement sobre aquest context i sobre si el tenen en compte a l'hora de prendre decisions, obtenint 350 punts en el total de cada resposta. En canvi les famílies valoren amb 263 punts el grau de coneixement que tenen els i les docents del seu context familiar i amb 298 punts el fet de tenir o no en compte el context de cada alumne/a a l'hora de prendre decisions.

Al resultat sobre l'adequació de la disponibilitat horària del centre per no ser una barrera, en els dos centres hi ha diversitat d'opinions, però a nivell de puntuació final s'obtenen resultats molt semblants, ja que en el centre públic els i les docents ho valoren amb 251 punts i les famílies amb 250 punts, i en el centre concertat els i les docents ho valoren amb 275 punts i les famílies amb 261.

Per acabar, en referència a les activitats del centre, en l'estudi de cas 1, els dos agents estan d'acord en que el centre no proposa suficients activitats i també coincideixen en el major percentatge obtingut pel que fa al grau d'implicació de les famílies, ja que el més elevat en els dos casos és, en un barem de l'1 al 4, un 2. Tot i així, les famílies puntuen millor la seva implicació en les activitats que els i les docents amb una diferència de 35 punts. On hi ha diferència és en els àmbits d'implicació, ja que els i les docents creuen que on s'intenta implicar més a les famílies és a través de jornades especials, i en canvi les famílies opinen que és en xerrades a l'alumnat. En aquest apartat, cal dir que el 71% de

les famílies contesten que els hi agrada implicar-se a les activitats del centre, i els i les docents, quan se'ls hi demana si intenten fomentar la implicació de les famílies el 44% respon que a vegades, seguit, com a segona opció més votada, el mai o algun cop (28%). Pel que fa a les formacions al centre per les famílies, la majoria dels dos agents creuen que seria interessant.

En el cas del centre concertat, els i les docents no es decideixen (50%-50%) en si el centre proposa suficients activitats per les famílies, però en canvi, el 70% de les famílies creuen que sí. I quan se'ls hi pregunta sobre la implicació de les famílies a les activitats del centre, els percentatges obtinguts són semblants però la puntuació final mostra que qui valora millor aquesta implicació són els i les docents amb una diferència de 26 punts. Coincideixen molt també les respostes sobre en quins àmbits el centre intenta implicar a les famílies ja que els dos agents obtenen uns percentatges bastant repartits a les diferents respostes. En aquest apartat, el 72% de les famílies contesten que els hi agrada implicar-se a les activitats del centre, mentre que els i les docents responen en un 50% que a vegades intenten fomentar la implicació familiar i l'altre 50% estan entre el sovint i sempre. Pel que fa a les formacions al centre per les famílies, la majoria dels dos agents creuen que seria interessant, però així com en el cas dels i les docents ho creuen en un 75%, les famílies només ho fan en un 44%, i destaca un altre percentatge, 38%, que creu que no.

Dimensió d'anàlisi 4: implicació actual en termes de trobades i activitats del centre			Docents Públic	Famílies Públic	Docents Concertat	Famílies Concertat
Tutoria	Freqüència de canvis de tutors/es:	Cada curs	49%	38%	0%	15%
		Cada dos cursos	21%	22%	100%	80%
		Sempre el mateix	4%	6%	0%	0%
		No ho sabem / Altres	26%	34%	0%	5%
	Freqüència de trobades al llarg d'un curs:	Una al curs	33%	64%	25%	55%
		Entre 2 i 4 al curs o més de 4	67%	23%	0%	41%
		Cap	0%	13%	0%	0%
		Depèn de les necessitats	0%	0%	75%	4%
	De què es parla a les tutories:	Aspectes positius alumnat	0%	5%	0%	10%
		Aspectes negatius alumnat	0%	3%	0%	4%
		50% - 50% aspectes positius i negatius	100%	92%	100%	86%
	Model de comunicació docent:	D'usuari	90%	55%	75%	75%
De trasplantament		0%	23%	25%	15%	
D'expertesa		10%	22%	0%	10%	
Context familiar	Grau de valoració de la informació que donen les famílies sobre el seu context familiar:	1 (molt baix)	0%	X	0%	X
		2 (baix)	21%	X	0%	X
		3 (alt)	71%	X	50%	X
		4 (molt alt)	8%	X	50%	X
		PUNTUACIÓ TOTAL:	287 p.	X	350 p.	X
	Grau de coneixement del context de l'alumnat:	1 (molt baix)	28%	21%	0%	8%
		2 (baix)	33%	46%	0%	34%
		3 (alt)	39%	24%	50%	45%
		4 (molt alt)	0%	9%	50%	13%
		PUNTUACIÓ TOTAL:	211 p.	221 p.	350 p.	263 p.
	Grau de si els i les docents tenen en compte el context familiar per prendre decisions:	1 (mai)	0%	4%	0%	3%
		2 (algun cop)	11%	41%	0%	14%
		3 (sovint)	28%	37%	50%	65%
		4 (sempre)	61%	18%	50%	18%
		PUNTUACIÓ TOTAL:	350 p.	269 p.	350 p.	298 p.

Barreres	Grau d'adequació de la disponibilitat horària del centre:	1 (molt baixa)	33%	14%	0%	8%
		2 (baixa)	11%	36%	50%	33%
		3 (alta)	28%	36%	25%	49%
		4 (molt alta)	28%	14%	25%	10%
		PUNTUACIÓ TOTAL:	251 p.	250 p.	275 p.	261p.
Activitats al centre	El centre en proposa suficients:	Sí	11%	17%	50%	70%
		No	89%	83%	50%	30%
	Grau d'implicació de les famílies:	1 (cap)	33%	19%	0%	3%
		2 (poca)	50%	47%	50%	52%
		3 (bastanta)	17%	30%	25%	38%
		4 (molta)	0%	4%	25%	7%
		PUNTUACIÓ TOTAL:	184 p.	219 p.	275 p.	249 p.
	Àmbits d'aquestes activitats per les famílies:	Xerrades per l'alumnat	28%	33%	28%	29%
		Tasques a casa o enquestes	29%	30%	22%	24%
		Jornades especials	34%	18%	28%	23%
		Acompanyament a sortides o feedback avaluació	9%	19%	22%	24%
	Formacions per famílies:	Sí, ja es fa	11%	32%	25%	18%
		Sí, seria interessant	78%	52%	75%	44%
		No	11%	16%	0%	38%
	Agrada implicar-se a les activitats del centre:	Sí	X	71%	X	72%
		No	X	29%	X	18%
	Fomentar la implicació familiar:	Mai / Algun cop	28%	X	0%	X
		A vegades	44%	X	50%	X
		Sovint	17%	X	25%	X
		Sempre	11%	X	25%	X

Taula 8: Resultats dimensió d'anàlisi 4 sobre la implicació actual, en termes de trobades i activitats del centre. Font: Propia (2021).

5 Discussió i Conclusions

Un cop coneguts tots els resultats, en aquest apartat presento les discussions i conclusions per a cada objectiu de l'estudi, així com també sobre la hipòtesis. Per acabar, he redactat un últim apartat on exposo les limitacions i propostes de millora de l'estudi i possibles futurs fils d'investigació que considero que deixa aquest.

5.1 Discussió i conclusions per a l'objectiu 1

Arribat a aquest punt considero interessant recordar quin era el primer objectiu general d'aquest estudi, així com els seus específics:

OG.1. Conèixer les creences dels i les docents i de les famílies usuàries dels centres de secundària d'una població d'Osona sobre la importància que té la relació que s'estableix entre centre i famílies en l'educació.

OE.1.1 Identificar la importància que donen a la relació família-centre.

OE.1.2 Conèixer la importància que donen a la confiança per la relació família-centre.

OE.1.3 Percebre la importància que donen a la comunicació per la relació família-centre.

OE. 1.4 Identificar la importància que donen a la implicació en trobades i activitats de centre.

A partir d'aquests objectius, i incidint en la idea de que en aquest apartat només es fa referència a les creences que tenen els dos agents entorn aquesta relació i no a la seva relació viscuda i actual, plantejo la següent discussió partint de cada objectiu específic:

5.1.1 Discussió i conclusions per a l'objectiu específic 1.1

Pel que fa als beneficis de que existeixi una bona relació entre docents i famílies, la majoria de les respostes obtingudes recolzen a la fonamentació teòrica, ja que tant docents com famílies dels dos casos estudiats creuen que tothom surt beneficiat d'una bona relació entre centre i família. Si que s'ha de tenir en compte al 39% de docents del centre públic que opinen que hi surt beneficiat tothom menys el centre, degut a que en aquest sentit, mostren desacord amb González et al., (2000), ja que els autors comenten que també el centre educatiu surt beneficiat d'aquests relacions perquè quan les famílies participen activament en ell, aquest millora la seva qualitat educativa, pel que es considera que aquests centres són més eficaços en el desenvolupament de la formació.

Sobre les barreres que poden dificultar a la relació entre família i centre, hi ha consens entre agents en els dos casos estudiats en que la principal barrera que existeix és la de falta de temps i incompatibilitat amb la vida laboral, opinió que va en la línia de la barrera socioeconòmica per la necessitat de prioritzar la vida laboral a la participació al centre per motius econòmics que esmenta Nuñez (2009), citat per Suárez et al.,(2012).

Pel què fa a la responsabilitat, en l'estudi de cas 1, els i les docents donen la raó a Castro et al. (2015), sobre la idea de que és el rol docent de qui depèn, en primera instància, de desenvolupar la competència d'implicar a les famílies en el centre. En canvi, en l'estudi de cas 2, la opinió docent queda repartida al 50% entre que depèn dels i les docents o de les famílies.

Un cop feta la discussió del primer objectiu específic, i a mode de conclusió, queda clar que tant un agent com l'altre, en els dos estudis de casos, creuen que una bona relació entre docents i les famílies beneficia a tots o pràcticament tots els agents. I que la principal impossibilitat o barrera que existeix per afavorir aquesta bona relació és la manca de temps a destinar-hi, en molts casos, degut a la vida laboral familiar. Així doncs, les creences entre els dos agents en aquesta dimensió són similars, fet que permet concloure que, en aquesta dimensió, els dos agents estan d'acord, i ho estan en tots els casos, a favor de la fonamentació teòrica d'aquest estudi.

5.1.2 Discussió i conclusions per a l'objectiu específic 1.2

En referència a la confiança, l'acord en els dos casos estudiats entre agents i fins i tot en general és màxim, ja que tant docents com famílies comparteixen al 100% que és important per aconseguir una bona relació que els dos agents confiïn en l'altre. Per tant, en aquest sentit recolzen la idea de que la implicació d'ambdós agents en un projecte comú només s'aconsegueix sobre la base d'una confiança dels uns amb els altres en la responsabilitat compartida (Grant et al., 2013 citat per Abaitua et al., 2015).

5.1.3 Discussió i conclusions per a l'objectiu específic 1.3

En l'ús de les noves tecnologies també he trobat acord entre agents pel que fa a potenciar la pluralitat de canals i vies de comunicació entre docents i famílies i promoure la comunicació fàcil i interactiva (retroacció) a través de certs mitjans com per exemple, les TIC, les trobades formals i informals, etc. (Collet i Tort, 2011), i és que tots els agents dels dos centres estan molt a favor de l'ús de les noves tecnologies i de que la informació del que passa al centre arribi a l'instant a les famílies. També hi ha acord en tots els casos en la necessitat de que els i les docents tinguin una actitud oberta i accessible a les famílies, fet que comporta que aquestes últimes s'impliquin més en l'educació dels seus fills i filles (Castro et al.,2015).

Tot i que en l'estudi d'Hernández et al., (2016), es mostra que l'idioma es pot entreveure com una barrera pel fet de que la implicació de les famílies espanyoles en totes les etapes educatives és més elevada que la implicació de les famílies immigrants, en l'estudi que he portat a terme només hi estan d'acord els i les docents, 3 de cada 4 del centre concertat i 2 de cada 4 del centre públic, ja que tant les famílies del centre públic com concertat només ho creuen així en un 21% dels casos.

Per últim, a nivell de creences pel que fa als espais d'intercanvi de coneixement, tots els agents reforcen la idea de que les famílies han de conèixer els continguts i coneixements que l'alumnat treballa al centre, i per tant, implicant-les en les activitats d'aprenentatge dels seus fills (González et al., 2002 citat per González et al., 2005). També he trobat acord pel què fa a tots els agents, en que els deures poden ser un bon espai d'intercanvi de coneixement, fet que reforça la idea de que cal donar importància als deures i buscar la manera d'implicar-hi a les famílies (Xu, 2007 citat per Suárez et al., 2012).

La conclusió d'aquest objectiu específic referent a les creences de la comunicació és que tots els agents dels dos casos estudiats comparteixen les mateixes idees o creences sobre com ha de ser aquesta comunicació entre ells, exceptuant la visió que es té sobre l'idioma, ja que en aquest punt no es veu de la mateixa manera, en funció del rol que desenvolupa cadascú a cada centre, el fet de que l'idioma pugui ser una barrera que limiti la comunicació entre agents. Tot i així, en termes generals, es pot dir que en pràcticament totes les preguntes hi ha acord entre agents i a favor de la fonamentació teòrica, i per tant, que les creences dels dos agents entorn a la comunicació també són similars.

5.1.4 Discussió i conclusions per a l'objectiu específic 1.4

La proposta que fan Collet i Tort (2011), sobre designar un tutor de referència per a cada família al llarg de tota l'escolaritat dels infants o d'una bona part d'aquest procés (per etapes educatives), per fomentar els lligams de confiança i esdevenir un referent de proximitat, és ben vista per part de les famílies tant del cas 1 com 2, però en canvi, la gran majoria de docents dels dos casos discrepen sobre aquesta proposta. En canvi, on hi ha acord és en la freqüència que creuen que hi ha d'haver de trobades, ja que en l'estudi de cas 1 tant docents com famílies consideren que se n'han de fer de dues a quatre per curs, idea que va en sintonia amb la freqüència de una per trimestre que proposen Collet i Tort (2011), freqüència a la qual les famílies de l'estudi de cas 2 també comparteixen. Pel que fa als i les docents del centre concertat, opten, en la gran majoria, per proposar la resposta de les que facin falta, la qual no és exclouent de la proposta anterior.

Sobre la idea de conèixer el context individual de cada alumne/a, tots els agents dels dos casos estudiats estan d'acord en la importància de tenir-ne informació i de tenir-lo en

compte al moment de prendre decisions, idea vinculada amb el que exposen Collet i Tort (2011), on comenten que els i les docents han d'intentar donar resposta a les necessitats que les famílies semblen mostrar per la realitat social en la que estan immerses.

La disponibilitat horària és vista, en la seva majoria, tant per docents com per famílies dels dos casos estudiats, com una possible barrera a l'hora d'establir una bona comunicació entre agents, ja que si el centre no s'adapta a les famílies això pot generar incompatibilitat en la vida personal i laboral d'aquestes (Rojas et al., 2019).

Entorn a les activitats al centre, tots els agents reforcen la idea de Rojas et al. (2019), de que cal veure l'escola com un espai accessible a les famílies. I és que la majoria dels agents dels dos casos estudiats creuen que el centre pot fomentar la implicació i participació de les famílies a través d'activitats, i que el centre també ha de ser vist com un espai de formació per les famílies. En la forma com implicar-les és on poden haver-hi diferents matisos, ja que pràcticament tots els i les docents dels dos casos estudiats creuen que una bona manera és a través d'espais on les famílies puguin participar i sentir-se protagonistes. Per exemple, amb "presència a l'aula" (Castillo et al., 2014), o amb espais que possibiliti a les famílies poder realitzar xerrades, acompanyament a excursions, tasques de voluntariat, etc., i que busqui vincular continguts (Collet i Tort, 2011). Però només ho comparteixen el 52% de les famílies del centre públic i el 38% del concertat.

A nivell de conclusió d'aquesta dimensió, considero que és on més discrepàncies entre agents es generen comparant-ho amb les altres, ja que en aquest cas, tant la freqüència en el canvi de tutors/es com en la forma sobre com implicar a les famílies en les activitats de centre és on hi ha més diferència de percentatge de les respostes obtingudes entre els diferents agents en els dos casos estudiats.

5.1.5 Conclusions generals de l'objectiu general 1

A nivell general, puc concloure que en els dos casos estudiats, la majoria de docents i famílies comparteixen les creences en les diferents dimensions, exceptuant alguna temàtica concreta, com és el fet de veure l'idioma com una barrera. Només hi ha una dimensió on existeixen varies discrepàncies, i és en la de la implicació en les trobades i activitats de centre, ja que és on els dos agents de cada cas estudiat han mostrat una opinió més diversa, sobretot en els aspectes referents a la tutoria o a la implicació en les activitats del centre.

Tot i aquestes discrepàncies, m'agradaria concloure que la majoria de creences dels dos agents estudiats coincideixen amb les propostes de la fonamentació teòrica, fet que mostra que les idees o mentalitats dels agents estan força ben enfocades per aconseguir una

bona relació entre ells. Només he trobat, en el cas dels i les docents, que no recolzen la idea de mantenir el mateix tutor/a al llarg dels quatre anys de l'ESO, i, en el cas de les famílies, en veure l'idioma com una barrera i en la forma com implicar-se en les activitats del centre. En la resta de preguntes, tant docents com famílies sempre han respost "a favor" de les idees que es recullen a la fonamentació teòrica. Per tant, "la teoria" sembla indicar que existeix una predisposició i comunió de les idees entre els diferents agents dels dos casos estudiats per una bona entesa entre ells.

5.2 Discussió i conclusions per a l'objectiu 2

A continuació recordo quin és el segon objectiu general que persegueix aquest estudi i el seu específic per tenir-los presents a l'hora de fer-ne la discussió i conclusions:

OG.2 Descriure i contrastar quina és la relació actual pel que fa a nivell general i en termes de confiança, comunicació i implicació, dels i les docents i de les famílies usuàries amb els centres d'educació secundària d'una població d'Osona.

OE.2.1 Identificar la percepció que tenen tant els i les docents d'un centre de secundària d'Osona com les famílies usuàries d'aquest sobre la seva relació actual a nivell general, i pel que fa a la confiança, a la comunicació i a la implicació.

A partir de l'objectiu general i del seu específic, entenent-los com una comparativa entre agents del mateix centre sobre com estan actualment les seves relacions, plantejo la següent discussió i conclusions, les quals, per fer-les, també m'he recolzat en certs resultats de l'objectiu 1, ja que considero interessant comparar la opinió general que tenen els diferents agents sobre una temàtica concreta i com és la realitat d'aquesta a la pràctica.

5.2.1 Discussió i conclusions per a l'objectiu específic 2.1

Si em centro en la primera dimensió d'anàlisi, referent a com valoren a nivell general la relació actual, tant en l'estudi de cas 1 com 2 són les famílies qui valoren aquesta relació més positivament que els i les docents dels centres. Tot i així, la mitjana de cada agent fa que la valoració de la relació sigui bona. Si que és cert que comparativament, els diferents agents de l'estudi de cas 2 valoren millor la relació que els agents del mateix rol de l'estudi de cas 1. I passa exactament el mateix pel què fa a la percepció de la implicació de les famílies al centre, ja que sempre són les famílies qui ho valoren millor en els dos casos, i comparativament, tant docents com famílies del centre concertat ho valoren més positivament que les del públic.

En el tema de la implicació en comparació a primària, al centre públic la majoria de famílies reconeixen estar menys implicades (66%) i ho atorguen a falta de temps i incompatibilitat amb la vida laboral, a l'edat del fill/a o a altres elements com pandèmia, cansament, poca implicació dels i les docents, o que no en saben els motius. En canvi, al concertat hi ha discrepàncies entre famílies, ja que el 48% opina que estan igual d'implicats i el 52% menys implicats. Aquests últims, ho responsabilitzen majoritàriament a l'edat del seu fill/a. En aquest sentit aquesta opinió familiar aniria en la línia de del que diu Abaitua et al. (2015), on exposen que un motiu pot ser que les famílies poden considerar que els seus fills/es ja són autosuficients i que no necessiten ajuda en els seus estudis. Idea que es contraposa amb la de que la participació de les famílies als centres educatius és sempre imprescindible per obtenir una educació complerta, però que quan aquesta es fa més necessària i marca més diferències és durant l'adolescència (Alguacil De Nicolás et al., 2009).

A nivell de conclusió, aquesta dimensió d'anàlisi mostra que tant a nivell de relació com d'implicació de les famílies, sempre són aquestes últimes qui ho valoren més positivament en comparació amb els i les docents de cada centre, i sempre són els rols del centre concertat qui ho valoren més positivament que els del centre públic. Tot i així, he de dir que tots els agents obtenen el percentatge més elevat en el grau de bona o molt bona relació, fet que es repeteix quan es parla d'implicació de les famílies al centre, exceptuant el rol docent en el centre públic, ja que aquest ho valora amb un grau baix. Així doncs, puc dir que sempre són els i les docents qui en termes de relació i d'implicació familiar són més exigents que les famílies.

En la dimensió d'anàlisi 2, es repeteix el mateix cas que en la dimensió 1, és a dir, les famílies valoren sempre millor la confiança que no els i les docents, però en aquest cas, no sempre els i les docents del centre concertat ho valoren millor que els del centre públic, ja que sí que ho fan en referència a la confiança a les famílies, però ho valoren més negativament quan es tracta de la confiança que senten que tenen les famílies cap a ells/es. En aquest punt cal destacar que quan a l'objectiu 1 de l'estudi se'ls hi ha demanat sobre la importància de que existeixi confiança entre ells, el 100% de tots els agents han contestat que sí que és important, en canvi, passat el filtre de la realitat, puc veure que, en alguns casos, la confiança ha estat valorada com a baixa, com per exemple, els i les docents del centre públic cap a les famílies (43%), o dels i les docents del centre concertat sobre la confiança que senten que tenen de les famílies (50%). Aquest fet em fa pensar que tot i que els dos agents tenen clar que la confiança entre ells és clau per obtenir una bona relació, hi ha algun factor que trontolla i que fa que aquesta no sigui la ideal per poder realitzar un treball conjunt de forma òptima. I preguntats per aquest tema, en l'estudi de cas 1, els i les docents comenten que no acaben de confiar en les famílies en la

implicació d'aquestes en les tasques del centre i en els deures, visió que comparteixen les famílies, ja que la majoria senten que en aquest àmbit els i les docents no confien en elles, moment en el qual poden aparèixer sentiments d'inferioritat davant de possibles represalies del professorat per no ajudar en les tasques a fer de l'alumne/a. (García Bacete, 2003 citat per Hoyas, 2020). I en l'estudi de cas 2, també coincideixen tant docents com famílies però en aquest cas és en l'àmbit de la manera d'educar, com per exemple, la convicció de que es protegeix massa als fills/es (Castillo et al., 2014), i també en aquest cas, un 33% de les famílies ho atribueix a la creença dels i les docents de que les famílies no volen fer un treball conjunt amb ells/es.

Segons Castillo et al. (2014), certa part del professorat té la creença de que les famílies realitzen diverses formes de desacreditació cap a la seva feina. Preguntats per aquesta qüestió, només apareix en un 25% a les respostes dels i les docents del centre concertat que creuen que varies vegades, sovint o sempre s'han sentit desacreditats. La resta d'agents dels dos estudis de casos ho neguen amb més d'un 90% cada cas.

Com a conclusió, en aquesta dimensió, es veu una clara diferència entre les creences dels dos agents dels casos estudiats amb la seva realitat, ja que tot i tenir clar que la confiança és un element clau per construir un vincle i per poder realitzar un bon treball conjunt, la realitat és que, en certs àmbits, els agents no confien massa entre ells, fet que potser s'hauria de treballar per aconseguir millorar aquesta confiança que tothom considera clau. Cal esmentar però, que és més un tema de docència que familiar, ja que, a nivell de resultats, sembla ser que les famílies tenen una certa tendència a confiar més en els i les docents que no al revés.

Al voltant de la dimensió de la comunicació, els i les docents dels dos centres valoren més positivament que les famílies els canals que es fan servir per comunicar-se. I sobta, comparant-ho amb els resultats de l'objectiu 1 de l'estudi on tant docents com famílies creien en l'ús de les noves tecnologies per comunicar-se, que quan se'ls hi demana la freqüència d'ús, els i les docents dels dos centres mostren una clara constància, i en canvi, les famílies que també consideren important rebre la informació ràpida i a l'instant, mostren, en la seva majoria, un ús residual.

Sobre si els i les docents són oberts i accessibles a les famílies, element que els dos agents consideren important tal i com hem vist en els resultats de objectiu 1 de l'estudi, he de dir que en aquest cas també són els i les docents dels dos centres qui valoren millor la seva accessibilitat. A més, en les preguntes relacionades a si les famílies coneixen a tots els i les docents del centre o si el centre treballa per aconseguir-ho, en els dos casos estudiats hi ha acord entre agents però sempre són les famílies qui ho valoren pitjor, és a

dir, qui creuen en menys percentatge que coneixen a tots els i les docents del centre i qui creuen en menys percentatge que el centre treballa per aconseguir-ho.

El fet de veure l'idioma com una possible barrera als centres ja ha sigut una dada de discrepància en l'objectiu 1 de l'estudi, ja que les famílies creuen que no ho és mentre que els i les docents opinen, en la seva majoria, que sí. En aquest cas, es repeteixen les discrepàncies en el centre públic, ja que el 55% dels i les docents opinen que l'idioma al centre pot estar sent una barrera, i en canvi, el 81% de les famílies opina que no. En el concertat, no hi ha discrepància, ja que tant docents com famílies opinen àmpliament que no. Els resultats denoten que sempre són les famílies qui opinen més fermament que els i les docents el fet de que no és una barrera, i un dels motius podria ser degut a que la majoria de famílies han respost en funció de la seva realitat, i per tant, aquesta dada m'ha fet reflexionar sobre una limitació del qüestionari que exposaré posteriorment.

L'última temàtica d'aquesta dimensió és la dels espais d'intercanvi de coneixement. A nivell general, com he exposat als resultats del primer objectiu de l'estudi, els dos agents estan d'acord en que les famílies coneguin els continguts i coneixements que treballa l'alumnat i en que els deures poden ser un bon espai per fomentar l'intercanvi de coneixement. La realitat però, mostra que a la pràctica aquestes accions no s'acaben de dur a terme, ja que en l'estudi de cas 1, els dos agents estan d'acord, en la seva majoria, en el fet de que no es transmeten continguts o coneixements que es treballa amb l'alumnat a les famílies i tampoc l'ús dels deures com espai d'implicació de les famílies o d'intercanvi de coneixement. A més, els dos agents també estan d'acord en que el centre tampoc promou aquests espais d'intercanvi de coneixement. En l'estudi de cas 2, és on hi ha més diferència entre agents, ja que mentre que els i les docents opinen que transmeten coneixements i continguts que treballen amb l'alumnat a les famílies i que utilitzen els deures com espai d'intercanvi, les famílies creuen, en la seva majoria, que no és així. Tot i això, l'espai dels deures vist com a eina per intercanviar coneixement és ben vista per part de les famílies ja que en els dos casos estudiats opinen majoritàriament que s'implicarien en aquestes tasques i que els hi serviria per estar més aprop acadèmicament dels seus fills/es.

En general, aquesta dimensió deixa dades molt interessants a comentar, ja que la comparativa entre els dos agents del mateix centre deixa certes diferències d'opinió sobre com estan actualment les seves relacions. I és que l'opinió vers els canals de comunicació varia en funció del rol, igual que l'accessibilitat dels i les docents dels centres. Destaca però, en el tema dels canals de comunicació, que dins del rol familiar es generen contradiccions entre els resultats recollits a l'objectiu 1 i 2 de l'estudi al voltant de la freqüència. Caldria veure els motius que fan que a la realitat les famílies no ho facin servir

tant com creuen que ho haurien de fer. Un altre tema que varia molt en relació als resultats de l'objectiu 1 és el d'implicar a les famílies als continguts i coneixements, ja que, com he dit abans, els resultats de l'objectiu 1 respecte els de l'objectiu 2 es contradiuen sobretot en l'estudi de cas 1. En l'estudi de cas 2, per part de les famílies la conclusió també seria que es contradiuen, però sorprenen els resultats obtinguts en aquest tema dels i les docents, fet que pot portar-me a pensar que el problema en aquesta situació no és que no es faci, sinó que possiblement no arriba aquesta informació a les famílies. És a dir, que possiblement, en aquest cas, falli el canal de comunicació per aconseguir realitzar aquesta tasca d'implicació familiar dels continguts i coneixements i d'implicar a les famílies als deures de l'alumnat. Per tant, caldria realitzar un estudi concret per comprovar la manera a partir de la qual els i les docents transmeten aquesta informació per saber on es perd.

L'última dimensió de l'estudi és la de com és la implicació familiar actual en les trobades i en les activitats del centre. En primer lloc, pel què fa a les tutories, en el centre públic els i les docents opinen que compleixen amb la creença entorn a la freqüència de trobades al llarg d'un curs, és a dir, a fer-ne entre 2 i 4, però en canvi les famílies en la seva majoria creuen que la realitat no es compleix amb la creença, ja que el percentatge més elevat és de una per curs. El professorat del centre concertat opta per dir que es fan les que facin falta, i comparat amb les famílies això sembla indicar, pels seus resultats, que acostuma a ser una per curs. Aquest fet també mostra que en el cas del centre concertat tampoc es compleix massa amb els resultats de la creença sobre aquesta temàtica. En referència a la forma de comunicar-se dels i les docents a les trobades, els resultats són molt semblants en els dos casos estudiats, però sí que és cert que sempre hi ha una lleugera tendència per part de les famílies a valorar més negativament el model de comunicació que utilitzen els i les docents.

La valoració que fan els i les docents dels dos centres sobre la informació que donen les famílies del seu context familiar és bona, i això fa que en ambdós casos creguin, majoritàriament, que tenen un alt grau de coneixement del context de l'alumnat. També creuen que fan servir aquesta informació a l'hora de prendre decisions, en acord amb la creença de l'objectiu 1 de l'estudi. El problema és, en aquest sentit, que les famílies dels dos casos estudiats no ho veuen igual, ja que tant en un cas com en l'altre la seva puntuació és molt inferior a la dels i les docents (269 centre públic i 298 centre concertat respecte als 350 punts dels i les docents dels dos centres).

En referència a les activitats al centre, on els resultats de l'objectiu 1 de l'estudi mostren que la majoria dels agents dels dos casos estudiats creuen que el centre pot fomentar la implicació i participació de les famílies a través d'activitats, i que el centre també ha de ser vist com un espai de formació per les famílies, es pot veure que, a la realitat, tant docents

com famílies del centre públic consideren que des del centre no es realitzen suficients activitats per implicar a les famílies, i que en la majoria de casos, la implicació familiar respecte aquestes activitats és poca. En aquest cas, qui ho valora millor són les famílies, ja que els i les docents del centre públic obtenen una puntuació molt baixa (184 punts). En canvi, al centre concertat, són les famílies qui creuen que el centre sí que ofereix suficients activitats per implicar-se, ja que els i les docents no es posicionen, però a nivell de valorar la implicació familiar, són els i les docents qui la valoren més positivament que les famílies. Així doncs, en aquest tema hi ha una clara diferència entre el centre públic i el concertat, ja que segons mostren les dades recollides, el centre concertat ofereix més activitats per implicar a les famílies i aquestes s'hi impliquen més, fet que podria anar de la mà del que exposen Vicente et al. (2017), quan diuen que actualment en l'educació secundària, els i les docents de centres concertats o privats faciliten significativament més la implicació familiar en la institució escolar que els centres públics.

En la manera com s'impliquen les famílies des del centre, tema que ja comporta diferències en els resultats de l'objectiu 1 de l'estudi, els resultats mostren com els percentatges queden molt repartits entre les diferents opcions, fet que pot significar que des dels centres hi ha certa voluntat d'implicar a les famílies a través de tots els àmbits, però, comparant-ho amb els resultats, sobretot del centre públic, on tant docents com famílies creuen que no es fan suficients activitats per implicar a les famílies des del centre, es pot concloure que possiblement no hi hagi una forma clara i efectiva en cada àmbit d'aconseguir aquesta implicació familiar. Si ve és cert, que els i les docents no mostren una gran implicació a l'hora de fomentar que les famílies s'impliquin en aquestes activitats, ja que en els dos casos estudiats, tant uns com els altres obtenen la meitat de respostes o més en que a vegades o algun cop o fins i tot mai intenten fomentar-ne la seva implicació.

Per últim, d'acord amb que cal veure l'escola com un espai accessible, tant docents com famílies mostren el seu acord, en els dos casos estudiats, en que seria interessant que el centre proposés formacions per les famílies, fet que recolza l'estudi de Castillo et al. (2014), on destaca que un terç de les famílies de l'alumnat de secundària s'interessen per a conèixer millor l'adolescència i acudeixen voluntàriament a espais formatius i conferències programades. Tot i així, sobta del resultat que sempre hi ha un percentatge que opina que això ja es fa. Caldria saber si realment això és així, ja que llavors torna a haver-hi un problema de comunicació amb la majoria de les famílies.

La conclusió d'aquesta dimensió és que, en aquest cas, les creences i la realitat actual als centres mostren certes diferències en l'opinió dels dos agents, tant pel que fa a la freqüència de trobades com en la utilització del context de cada alumne/a per prendre decisions. També la dimensió deixa clar que tot i que possiblement des dels centres

s'intenta implicar a les famílies en diferents àmbits, la "poca" implicació docent en fomentar-ho pot provocar que molta d'aquesta feina es "perdi pel camí", idea que reforçaria la comentada per De León (2011), quan diu que és bàsic que sigui el professorat qui faciliti i inviti a la participació de les famílies a la vida del centre, ja que ells/es són qui han de fer el primer pas.

5.2.2 Conclusions generals per a l'objectiu general 2

A nivell general, aquest apartat em permet concloure que quan es pregunta a docents i famílies sobre la realitat actual de la seva relació al centre apareixen moltes més discrepàncies entre ells i, sobretot, entre la seva realitat i les creences que tenen sobre com hauria de ser aquesta relació, que quan se'ls hi pregunta exclusivament sobre les seves creences.

També, dins les desavinences entre agents, es genera certa tendència a que cada rol defensi les seves accions, sobretot per part del professorat, ja que, tot i que hi ha alguna excepció, sempre tendeixen a valorar millor que les famílies aquells aspectes que "depenen" més d'ells/es, com per exemple, comunicació, accessibilitat a les famílies i flexibilitat horària, la transmissió de continguts i coneixements a les famílies, la freqüència de trobades entre agents, el model de comunicació usat amb les famílies i la idea de fer servir el context individual de cada alumne/a per prendre decisions. En canvi, en el cas de les famílies, valoren més positivament aspectes que depenen dels dos agents, com per exemple, la relació i confiança que existeix entre ells actualment, tot i que també hi ha algun cas on valoren més positivament aquells aspectes que depenen més d'elles, com per exemple, la seva implicació al centre en general.

5.3 Conclusions sobre la hipòtesis

Arribat a aquest punt, vull recordar quina és la hipòtesis de l'estudi i, posteriorment, fer-ne una valoració sobre si es compleix o no.

La hipòtesis de l'estudi és:

- Tot i que tant famílies com docents tenen una opinió molt semblant sobre la importància de la relació entre família i centre, quan se'ls hi demana sobre la seva relació concreta i actual, existeixen diferències en les respostes dels diferents àmbits (confiança, comunicació, trobades i implicació en les activitats del centre, etc.) en funció del rol que desenvolupa cadascú i amb una certa tendència a ser més crític amb l'altre agent que no en fer autocrítica.

Tal i com ja he mig avançat en l'apartat anterior de l'estudi, considero que la hipòtesis es complexa, ja que els resultats mostren fermament que els dos agents veuen de manera força semblant les diverses dimensions a nivell general i amb unes creences molt properes a la fonamentació teòrica, però quan se'ls hi demana per com ho viuen actualment dins de la seva realitat, apareixen forces discrepàncies entre els diferents agents i una certa tendència a valorar més positivament els aspectes propis que els de l'altre agent, essent, per tant, més crític amb l'altre.

5.4 Limitacions, propostes de millora i possibles fils d'estudi

En primer lloc m'agradaria dir que la primera limitació que m'he trobat en fer l'estudi ha estat la meua falta d'experiència en investigació. És la primera vegada que m'he trobat davant d'un repte així, i tot i que estic satisfet del meu aprenentatge, penso que, en molts casos, m'han faltat recursos i experiència per a poder afrontar el treball amb certa claredat i convicció des d'un inici.

Des del meu punt de vista el treball mostra dues clares limitacions que al mateix temps es poden solucionar, i que, per tant, passen a ser també propostes de millora:

La primera és que penso que m'ha faltat fer entrevistes o grups de discussió amb els diferents agents per a poder abordar les contradiccions que es plantegen al treball, i així poder, o si més no intentar, trobar els motius que fan que no es portin a terme a la pràctica les diferents creences que tenen els agents. Penso que hauria estat interessant poder debatre, amb un grup format pels diferents agents, els resultats obtinguts de l'estudi i així poder conèixer arguments i/o motius que porten a viure la realitat que s'està vivint.

La segona limitació, que me'n he adonat a l'hora de recollir els resultats quan he vist l'opinió tant ferma que tenen les famílies al voltant de que l'idioma no és una barrera al centre, és que el meu propi qüestionari, pel fet de ser només en català, pot haver exclòs a part de la població amb una percepció, sobretot al voltant d'aquest tema, diferent. I és que segurament, les famílies que han respost, ho han fet sempre, tant quan se'ls hi demanava la opinió general com la seva particular, en funció de la seva realitat, i si responien el qüestionari és evident que no tenen cap limitació d'idioma. Per tant, potser hauria d'haver realitzat el qüestionari en diverses llengües per afavorir que tothom tingués cabuda a respondre'l.

Per acabar, voldria dir que penso que l'estudi permet estirar algun fil per futures investigacions. Penso que la fotografia que en surt sobre les relacions entre els dos agents als centres és força genèrica, i que dins de cada dimensió es podria investigar més per aprofundir en allò que no acaba de funcionar. Per exemple, sembla ser que tot i que els

canals de comunicació del centre concertat són molt clars, hi ha algun aspecte que no acaba de funcionar bé, ja que en certs temes sembla ser que la informació dels i les docents no arriba correctament a les famílies, i per tant, podria ser un tema a investigar. Una altra temàtica que a mi personalment m'ha atret molt un cop analitzats els resultats, ha estat la d'utilitzar els deures com a espai d'intercanvi d'informació, ja que veig que tant docents com famílies ho veuen amb bons ulls i que, pel motiu que sigui, no s'acaba de dur a terme. Per tant, un fil per una futura investigació que proposo és el de portar a la pràctica aquesta idea i, posteriorment, veure si la valoració que docents, famílies i alumnat en fan de l'experiència d'utilitzar els deures com un espai d'intercanvi de coneixement entre els tres agents és positiva.

6 Bibliografía

- Abaitua, C. R., i Jiménez, E. (2015). Padres, tutores y directores ante la participación de la familia en la escuela. un análisis comparado. *Participación educativa*, 4(7), 39-48.
- Alguacil-de Nicolás, M.; Pañellas-Valls, M. (2009). Implicación de las familias en los institutos de enseñanza secundaria. *Magis, Revista Internacional de Investigación en Educación*, 2 (3), 111-128.
- Castillo, J., Felip, N., Quintana, A., Tort, A. (2014). ¿Hay lugar para las familias en la educación secundaria? Percepciones y propuestas para una transformación del programa institucional de los centros educativos. *Profesorado, Revista de currículum y formación del profesorado*. 18 (2), 81-97.
- Castro, M., Expósito, E., Lizasoain, L., López, E., & Navarro, E. (2015). *Acciones y actitudes diferenciales de los tutores y su relación con la participación de las familias*. Ministerio de Educación.
- Collet, J., & Tort, A. (2011). *Famílies, escola i èxit: millorar els vincles per millorar els resultats* (Vol. 87). Fundació Jaume Bofill.
- De León Sánchez, B. (2011). La relación familia-escuela y su repercusión en la autonomía y responsabilidad de los niños/as. *Recuperado de https://extension.uned.es/archivos_publicos/webex_actividades/5385/repercusiones8.pdf*.
- Díaz, F. (2007). La investigación psicoeducativa en la perspectiva sociocultural: algunas aproximaciones y retos. Recuperat de: <http://www.sembrandoideas.cl/sites/default/files/2007.pdf>
- Flick, U. (2011). *Introducing research methodology. A beginner's guide to doing a research project*. London: SAGE Publications Ltd.
- Garreta, J. (2008). *La participación de las familias en la escuela pública. Las asociaciones de madres y padres del alumnado*. Recuperat de https://www.researchgate.net/publication/265217518_Garreta_J_La_participacion_de_las_familias_en_la_escuela_publica_Las_asociaciones_de_madres_y_padres_del_alumnado_CIDE_CEAPA_Madrid_2008
- González, R. A. M., & Blanco, L. Á. (2005). Fracaso y abandono escolar en la Educación Secundaria Obligatoria: implicación de la familia y los centros escolares. *Aula abierta*, (85), 127-146.

- González, R. A. M., Pereira, M., Díez, B. R., Peña, A., Martínez, R., González, M. P. G., ... & Casielles, V. (2000). Dinamización de las relaciones familia-centro escolar a través de la formación del profesorado en este campo de actuación. *REOP-Revista Española de Orientación y Psicopedagogía*, 11(19), 107-120.
- Hernández, M. A.; Gomariz, M. A.; Parra, J. & García, M. P. (2016). Familia, inmigración y comunicación con el centro escolar: Un estudio comparativo [Family, immigration and communication with the school: a comparative study]. *Educación XX1*,19(2), 127-151, doi: 10.5944/educXX1.16457
- Hoyas, A. (2020). *La relación familia-centro educativo en el marco de la Educación Secundaria: una revisión bibliográfica*. (Treball de Fi de Màster). Universitat de Cantàbria, Cantàbria.
- Rego, M. A. S., Moledo, M. D. M. L., & Caamaño, D. P. (2019). La Mejora de la Participación e Implicación de las Familias en la Escuela: un Programa en Acción. *Revista electrónica interuniversitaria de formación del profesorado*, 22(3), 93-107.
- Riba, C. (2004). Metodología y técnicas de investigación social. Barcelona: UOC.
- Rojas, I. B., Larrea, B. A., & Barandiarán, A. A. (2019). Colaboración familia-escuela-comunidad según los equipos directivos de centros de Secundaria. *Revista de investigación en educación*, (2), 86-102.
- Stake, R. E. (1999). Investigación con estudio de casos (R. Filella, trad.). *Madrid: Ediciones Morata*.
- Stake, R. (2005). Qualitative case studies. A N. Denzin i Y. Lincoln (2005). *The Sage handbook of qualitative research (3ª Ed.)* London: Sage Publications.
- Suárez Fernández, N., Fernández Alba, M. E., Cerezo Menéndez, R., Rodríguez Pérez, C., Rosário, P. J. S. L. D. F., & Núñez Pérez, J. C. (2012). Tareas para casa, implicación familiar y rendimiento académico. *Aula abierta*.
- Suárez, N., Tuero-Herrero, E., Bernardo, A., Alba, E. F., Cerezo, R., González-Pienda, J. A., ... & Núñez, J. C. (2011). El fracaso escolar en educación secundaria: análisis del papel de la implicación familiar. *Magister*, 24.
- Vicente, M. A. G., Prados, M. Á. H., Sanz, M. P. G., & Martínez, J. P. (2017). Tejiendo puentes entre la escuela y la familia. El papel del profesorado. *Bordón. Revista de pedagogía*, 69(2), 41-57.

7 Annexos

7.1 Carta amb enllaç al qüestionari per docents

Benvolguts/des docents,

El meu nom és Arnau Casanovas, sóc centellenc i actualment estic acabant el màster de formació del professorat de secundària. Dins d'aquest màster s'ha de realitzar un treball final (TFM), i en el meu cas, el tema gira entorn a la relació que s'estableix entre els centres educatius i les famílies.

Els objectius generals del meu treball són els següents:

OG.1. Conèixer les creences dels i les docents i de les famílies usuàries dels centres de secundària d'una població d'Osona sobre la importància que té la relació que s'estableix entre centre i famílies en l'educació.

OG.2 Descriure i contrastar quina és la relació actual pel que fa a nivell general i en termes de confiança, comunicació i implicació, dels i les docents i de les famílies usuàries amb els centres d'educació secundària d'una població d'Osona.

Per a poder portar a terme aquest estudi, necessito conèixer l'opinió dels i les docents que treballen als centres de secundària de Centelles. Per aquest motiu, amb el consentiment del vostre centre, us faig arribar un qüestionari que no us demanarà més de 10 minuts de dedicació i que em serà de gran ajuda per saber quin és l'estat actual d'aquesta relació en el vostre centre.

Aquest estudi és extern al centre, i per tant, no existeix més vincle que el del seu consentiment en dur-lo a terme. D'altra banda, i en senyal d'agraïment, si que oferiré l'opció de mostrar-ne els resultats obtinguts en cas de que el centre hi estigui interessat.

A continuació us deixo l'enllaç al qüestionari, el qual, evidentment, és totalment anònim i que teniu temps de respondre'l fins el dia 2 de maig.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeF7SRyySCZn_AwNkJ8KJ5BlxRalbvjiZnY-Uf-kS-tEY5rg/viewform?usp=sf_link

Moltes gràcies per la vostra col·laboració.

7.2 Carta amb enllaç al qüestionari per famílies

Benvolgudes famílies,

El meu nom és Arnau Casanovas, sóc centellenc i actualment estic acabant el màster de formació del professorat de secundària. Dins d'aquest màster s'ha de realitzar un treball final (TFM), i en el meu cas, el tema gira entorn a la relació que s'estableix entre els centres educatius i les famílies.

Els objectius generals del meu treball són els següents:

OG.1. Conèixer les creences dels i les docents i de les famílies usuàries dels centres de secundària d'una població d'Osona sobre la importància que té la relació que s'estableix entre centre i famílies en l'educació.

OG.2 Descriure i contrastar quina és la relació actual pel que fa a nivell general i en termes de confiança, comunicació i implicació, dels i les docents i de les famílies usuàries amb els centres d'educació secundària d'una població d'Osona.

Per a poder portar a terme aquest estudi necessito conèixer l'opinió de les famílies dels centres de secundària de Centelles. Per aquest motiu, amb el consentiment del vostre centre, us faig arribar un qüestionari que no us demanarà més de 10 minuts de dedicació i que em serà de gran ajuda per saber quin és l'estat actual d'aquesta relació en el vostre centre.

Aquest estudi és extern al centre, i per tant, no existeix més vincle que el del seu consentiment en dur-lo a terme. D'altra banda, i en senyal d'agraïment, si que oferiré l'opció de mostrar-ne els resultats obtinguts en cas de que el centre hi estigui interessat.

A continuació us deixo l'enllaç al qüestionari, el qual, evidentment, és totalment anònim i que teniu temps de respondre'l fins el dia 2 de maig.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdFiraz7EVLjvexS-5emtO01twQJ0X2gbwxQLhKCR5QUrvi3Q/viewform?usp=sf_link

Moltes gràcies per la vostra col·laboració.